

Primljeno /	26. 07. 2009	god.
Organizaciona jedinica	Broj upisa	Prilog (komada)
02-7458		

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA

Konsolidovani finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa
Međunarodnim sandardima finansijskog izvještavanja
i Izvještaj nezavisnog revizora

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

ПРИВРЕДНИ СУД У ПОДГОРИЦИ
ЦЕНТРАЛНИ РЕГИСТАР 2

Примљено / 30. 07. 2009
Дана / Предато на пошту / 6А
Препоручено дана / Број примљеног / Поштом / Така ЕПР

SADRŽAJ

Strana

Izveštaj nezavisnog revizora

Konsolidovani finansijski izvještaji:

Konsolidovani bilans stanja 1

Konsolidovani bilans uspjeha 2

Konsolidovani izvještaj tokova gotovine 3

Konsolidovani izvještaj o promjenama na kapitalu 4

Napomene uz konsolidovane finansijske izvještaje 5-68

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima i Odboru Direktora Preduzeća Crnogorski Telekom A.D., Podgorica

Izvršili smo reviziju priloženih konsolidovanih finansijskih izveštaja („finansijski izveštaji“) preduzeća Crnogorski Telekom A.D., Podgorica („Preduzeće“) i njegovih pridruženih preduzeća T-mobile Crne Gore d.o.o. i Internet Crne Gore d.o.o. (zajedno „Grupa“) koji uključuju konsolidovani bilans stanja sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine i konsolidovani bilans uspeha, konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu i konsolidovani izveštaj o novčanim tokovima za godinu završenu na taj dan, pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske izveštaje.

Odgovornost Rukovodstva za Finansijske Izveštaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje ovih finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja i Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Crne Gore. Ova odgovornost uključuje osmišljavanje, uspostavljanje i funkcionisanje internih kontrola relevantnih za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajno pogrešno prikazivanje, nastalo usled pronevere ili greške; izbor i primenu odgovarajućih računovodstvenih politika i sačinjavanje računovodstvenih procena prihvatljivih u datim okolnostima.

Odgovornost Revizora

Naša odgovornost je da na osnovu izvršene revizije izrazimo mišljenje o ovim finansijskim izveštajima. Reviziju finansijskih izveštaja izvršili smo u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi zahtevaju da postupamo u skladu sa načelima profesionalne etike i da planiramo i izvršimo reviziju na način koji nam omogućava da steknemo razumno uverenje da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajno pogrešno prikazivanje.

Revizija podrazumeva primenu postupaka radi pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima sadržanim u finansijskim izveštajima. Izbor postupaka zavisi od revizorskog prosuđivanja, uključujući procenu rizika od nastanka materijalno značajnog pogrešnog prikazivanja u finansijskim izveštajima, nastalog usled pronevere ili greške. Pri proceni ovih rizika, revizor uzima u obzir interne kontrole relevantne za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje finansijskih izveštaja Preduzeća u cilju odabira adekvatnih revizorskih postupaka u datim okolnostima, a ne za potrebe izražavanja mišljenja o delotvornosti internih kontrola Preduzeća. Revizija takođe obuhvata ocenu adekvatnosti primenjenih računovodstvenih politika i prihvatljivosti računovodstvenih procena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocenu opšteg prikaza finansijskih izveštaja.

Verujemo da su revizorski dokazi koji smo pribavili dovoljan i adekvatan osnov za izražavanje mišljenja.

MIŠLJENJE O FINANSIJSKOM STANJU

Mišljenje

Prema našem mišljenju, priloženi konsolidovani finansijski izveštaji u svim materijalno značajnim aspektima prikazuju realno i objektivno konsolidovano finansijsko stanje Grupe sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine, konsolidovane rezultate njegovog poslovanja i konsolidovane novčane tokove za godinu završenu na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja i Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Crne Gore.

Podgorica, 23. mart 2009. godine

PricewaterhouseCoopers d.o.o.

PricewaterhouseCoopers d.o.o. Podgorica
Poslovni centar Kruševac
Rimski Trg 50
81000 Podgorica
Republika Crna Gora

Marica Aleksić

Marica Aleksić
Licencirani revizor
Licenca Br. 46 izdata od
Ministarstva finansija Crne
Gore, dana 2. novembra 2007.

KONSOLIDOVANI BILANS STANJA

Iznosi u EUR

		Na dan	
	Napomena	31. decembar 2007.	31. decembar 2008.
AKTIVA			
Stalna imovina			
Nematerijalna ulaganja	5	16.052.806	15.301.380
Gudvil	6	941.624	941.624
Nekretnine, postrojenja i oprema	7	127.644.471	121.748.147
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	8	24.370	25.374
Plasmani u pridružena pravna lica	9	225.389	225.389
Odložena poreska sredstva	23	6.922	7.971
Dugoročni krediti i ostala potraživanja	10	6.983.307	6.726.871
Ukupna stalna imovina		151.878.889	144.976.756
Obrtna imovina			
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	11	34.673.333	17.147.736
Kratkoročni finansijski plasmani	12	40.100.000	62.150.000
Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja	13	16.865.357	21.669.927
Dati avansi, aktivna vremenska razgraničenja	14	6.120.289	3.633.145
Preplaćeni tekući porez na dobit		-	928.583
Zalihe	15	4.021.948	3.649.258
Izdvojena novčana sredstva	16	957.697	600.449
Ukupna obrtna imovina		102.738.624	109.779.098
Ukupno aktiva		254.617.513	254.755.854
PASIVA			
Kratkoročne obaveze			
Obaveze iz poslovanja i ostale obaveze	20	17.595.244	16.656.790
Pasivna vremenska razgraničenja i primljeni avansi	21	12.159.711	12.334.872
Obaveze za porez na dobit		2.091.874	60.892
Rezervisanja	22	5.175.445	5.194.542
Ukupne kratkoročne obaveze		37.022.274	34.247.096
Dugoročne obaveze			
Odložene poreske obaveze	23	2.651.483	2.663.012
Rezervisanja	22	893.007	1.150.788
Ostale dugoročne obaveze		-	3.142
Ukupne dugoročne obaveze		3.544.490	3.816.942
Ukupne obaveze		40.566.764	38.064.038
KAPITAL			
Akcijski kapital			
Kapital i rezerve koje se pripisuju akcionarima	18	140.996.394	140.996.394
Statutarne rezerve	19	2.919.357	5.058.637
Neraspoređena dobit		70.134.998	70.636.785
Ukupan akcijski kapital i rezerve		214.050.749	216.691.816
Ukupno pasiva		254.617.513	254.755.854

Napomene na stranama od 5 do 68 čine sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Ovi konsolidovani finansijski izvještaji su odobreni od strane Odbora direktora
Crnogorskog Telekom A.D. 27.03.2009 godine i potpisani su u njihovo ime od strane:

Slavoljub Popadić
Izvršni direktor

Ferenc Vucelavik
Finansijski direktor

Dragan Mićović
Direktor računovodstva

KONSOLIDOVANI BILANS USPJEHA

Iznosi u EUR

	Napomena	Godina završena 31. decembra,	
		2007.	2008.
Prihodi			
Usluge fiksne telefonije	24 a	80.634.689	67.486.452
Usluge mobilne telefonije	24 b	62.199.203	64.861.659
Prihodi od usluga fiksne i mobilne telefonije		142.833.892	132.348.111
Ostali poslovni prihodi	25	5.908.258	211.441
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	26	(22.228.387)	(26.048.892)
Amortizacija i obezvređenje	27	(19.967.979)	(21.637.264)
Troškovi korišćenja usluga drugih operatera	28	(28.694.059)	(27.393.589)
Nabavna vrijednost prodane telekomunikacione opreme		(6.430.997)	(5.167.529)
Ostali poslovni rashodi	29	(31.322.851)	(30.841.122)
Ukupni poslovni rashodi		(108.644.273)	(111.088.396)
Dobit iz poslovnih aktivnosti		40.097.877	21.471.156
Finansijski prihodi	30	4.888.957	6.850.074
Finansijski rashodi	30	(547.141)	(880.810)
Finansijski prihodi / (rashodi), neto		4.341.816	5.969.264
Dobit prije oporezivanja		44.439.693	27.440.420
Porez na dobit	31	(4.009.171)	(2.799.353)
Dobit		40.430.522	24.641.067
Akcionari društva		40.430.522	24.641.067
Manjinski interes		-	-
Neto dobit		40.430.522	24.641.067
Zarada po akciji za dobit koju su ostvarili vlasnici kapitala Grupe u toku godine (izražena u EUR po akciji)			
- osnovna		0,8552	0,5213
- čista zarada po akciji		0,8552	0,5213

Napomene na stranama od 5 do 68 čine
sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja.

KONSOLIDOVNI IZVJEŠTAJ TOKOVA GOTOVINE

	Napomena	(Iznosi u EUR)	
		Godina koja se završava	
		31. decembra	
		2007.	2008.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti			
Gotovina generisana iz poslovnih aktivnosti		48.535.516	39.506.240
Odliv po osnovu plaćene kamate		(19.557)	(3.114)
Odliv po osnovu poreza na dobit		(3.206.611)	(5.797.610)
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti		45.309.348	33.705.576
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja			
Odlivi po osnovu nabavke materijalnih i nematerijalnih sredstava		(27.799.387)	(14.990.517)
Odlivi po osnovu ulaganja u kratkoročne finansijske plasmane		(40.100.000)	(22.050.000)
Naplaćene kamate		3.969.263	5.393.761
Prilivi po osnovu prodaje stalne imovine		8.343.728	-
Povlačenje depozita za prodatu investiciju u Crnogorskoj komercijalnoj banci		-	1.856.059
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja		(55.586.396)	(29.790.698)
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja			
Odlivi po osnovu isplate dividendi većinskim vlasnicima i manjinski interes		(8.066.315)	(21.440.415)
Otplate kredita i ostalih pozajmica		(928.724)	-
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja		(8.995.039)	(21.440.415)
Neto smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata		(19.272.087)	(17.525.597)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku godine		53.945.420	34.673.333
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju godine	11	34.673.333	17.147.736

Napomene na stranama od 5 do 68 čine sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja.

KONSOLIDOVANI IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

	Akcijski kapital	Statutarne rezerve	Neraspoređena dobit	Ukupno
Stanje, 1. januar 2007. godine	140.996.394	1.306.285	39.617.548	181.920.227
Dividende	-	-	(8.300.000)	(8.300.000)
Prenos u statutarne rezerve	-	1.613.072	(1.613.072)	-
Dobit tekuće godine	-	-	40.430.522	40.430.522
Stanje, 31. decembar 2007. godine	140.996.394	2.919.357	70.134.998	214.050.749
Stanje, 1. januar 2008. godine	140.996.394	2.919.357	70.134.998	214.050.749
Dividende	-	-	(22.000.000)	(22.000.000)
Prenos u statutarne rezerve (Napomena 19)	-	2.139.280	(2.139.280)	-
Dobit tekuće godine	-	-	24.641.067	24.641.067
Stanje, 31. decembar 2008. godine	140.996.394	5.058.637	70.636.785	216.691.816

Napomene na stranama od 5 do 68 čine
sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****1. OPŠTE INFORMACIJE**

Telekom Crne Gore A.D., Podgorica i njegova povezana pravna lica, Monet d.o.o. i Internet d.o.o. (koji zajedno čine "Grupu") pružaju usluge fiksne i mobilne telefonije, internet i ostale telekomunikacione usluge u Crnoj Gori.

Telekom Crne Gore A.D., Podgorica (u daljem tekstu: "Telekom" ili "Društvo") je osnovan i registrovan u Privrednom sudu u Podgorici 31. decembra 1998. godine Rješenjem broj Fi. 5490/98, nakon statusne transformacije i razdvajanja telekomunikacija i pošte iz Javnog preduzeća Pošta, Telegraf i Telekomunikacije Crne Gore (u daljem tekstu "JP PTT Crne Gore").

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima, dana 6. novembra 2002. godine izvršena je preregistracija Društva u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000618/001.

Osnovna djelatnost Društva su održavanje i korišćenje telekomunikacionog sistema na području Republike Crne Gore, razvoj telekomunikacionih tehnologija i obezbjeđivanje telekomunikacionih usluga korisnicima.

Društvo obezbjeđuje pružanje usluga fiksne telefonije u Republici Crnoj Gori, kao i lokalne, nacionalne i međunarodne telefonske usluge, kao i širok spektar ostalih telekomunikacionih usluga, uključujući rentiranje mreža, mreže podataka, telex i telegrafske usluge. U skladu sa Zakonom o telekomunikacijama Republike Crne Gore Društvu je 31. decembra 2003. godine zvanično ukinuto ekskluzivno pravo u pružanju usluga fiksne telefonije u Republici Crnoj Gori.

Tokom 2000. godine, Telekom je razvio GSM 900 mrežu mobilne telefonije i u maju 2000. godine počeo sa njenim komercijalnim korišćenjem kao provajder mobilne telefonije. Telekom je 28. jula 2000. godine registrovao Monet D.O.O. ("Monet") kao svoje zavisno preduzeće u potpunom vlasništvu, nakon čega je cjelokupno poslovanje mobilne telefonije prenešeno na Monet. Tržište mobilne telefonije u Crnoj Gori se liberalizovalo i Monet dijeli tržište sa još dva operatera - "Pro Monte" D.O.O. i M tel D.O.O.

Osnovna djelatnost Interneta Crna Gora d.o.o., Podgorica, preduzeća u potpunom vlasništvu Telekom-a, je pružanje internet usluga, iznajmljivanje linija, reprodukcija kompjuterskih medija, pružanje savjetodavnih usluga i izrada kompjuterskog softvera.

Nakon uspješno sprovedenog privatizacionog tendera, Magyar Telekom NyRt. (u daljem tekstu: Magyar Telekom) je postao većinski vlasnik Crnogorskog Telekom A.D. Magyar Telekom je 31. marta 2005. godine preuzeo kontrolu nad Crnogorskim Telekomom Crne Gore A.D. i krajem iste godine imao 76.53% udjela akcijskog kapitala. Prodajna cijena tog učešća iznosila je EUR 140,5 miliona. Od ovog iznosa prodajne cijene, Magyar Telekom je platio EUR 114,0 miliona Vladi Crne Gore za učešće od 51,12% i EUR 22,9 miliona manjinskim akcionarima za učešće od 21,92%. Preostala 3,49% Magyar Telekom je otplatio putem javnih ponuda. Društvo posjeduje 100% kapitala Moneta d.o.o., crnogorskog provajdera mobilne telefonije, 100% kapitala Interneta Crne. Do 2005. godine Telekom je posjedovao 85% učešća u kapitalu Interneta. Preostalih 15% ukupnog kapitala Interneta, Telekom je otkupio 7. marta 2005. godine. Deutsche Telekom AG je krajnji vlasnik Magyar Telekom koji posjeduje 59.21% akcija.

U skladu sa odlukom Deutsche Telekom-a i Magyar Telekom-a, donijetom 23. maja 2006. godine na Generalnoj Skupštini Crnogorskog Telekom A.D. potvrđen je ulazak "T" brenda na tržište Crne Gore. Skupština „Crnogorskog Telekom A.D.“ je 3. jula 2006. godine potvrdila promjenu imena Društva u „Crnogorski Telekom A.D.“. Novi naziv Društva je registrovan 25. septembra 2006. godine kod Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici pod registarskim brojem 4-0000618/14. Skupština „Crnogorskog Telekom A.D.“ je takođe 3. jula 2006. godine potvrdila promjenu imena preduzeća Monet u "T – Mobile Crna Gora d.o.o.". Novi naziv preduzeća je registrovan 21. septembra 2006. godine kod Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici pod registarskim brojem 5-0070480/014.

Sjedište Telekom A.D. je u Podgorici, Republika Crna Gora, ulica Moskovska 29. Na dan 31. decembra 2008. godine, Grupa je imala 949 zaposlenih (na dan 31. decembra 2007. godine 898 zaposlenih).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****1. OPŠTE INFORMACIJE (Nastavak)***Istraga određenih konsultantskih ugovora*

Kao što je i ranije navedeno, u toku obavljanja revizije finansijskih izvještaja za 2005. godinu, PricewaterhouseCoopers Könyvvizsgáló és Gazdasági Tanácsadó Kft. (PWC) je identifikovao dva ugovora čija priroda i poslovne namjere nisu bile jasno iskazane. U februaru 2006. godine, Odbor za reviziju Magyar Telekom, većinskog vlasnika Društva, angažovao je White & Case ("nezavisne istražitelje") kako bi obavili unutrašnju istragu po pitanju da li Grupa izvršila plaćanja po osnovu ovih ili nekih drugih ugovora, potencijalno zabranjenih od strane Američkih zakona i regulativa, uključujući Dekret o postupcima strane korupcije, ili internu politiku Grupe. Američki odsjek za pravdu, Američka komisija za novčana sredstva i devizne kurseve i Mađarski nadležni organ za finansijsku kontrolu bili su informisani o istrazi.

Na osnovu dostupne dokumentacije i ostalih dokaza, White & Case je donio preliminarni zaključak da postoje razlozi da se vjeruje da su četiri konsultantska ugovora iz 2005. godine potpisana u neprimjerene svrhe, zatim je utvrđeno da su određeni zaposleni uklonili dokaze od važnosti za istragu. Interna istraga vezana sa ove i ostale sumnjive ugovore identifikovane od strane nezavisnih istražitelja se nastavlja.

Godine 2007., Vrhovni državni tužilac Republike Crne Gore obavijestila je odbor direktora Crnogorskog Telekom o svom zaključku da ugovori koji su predmet unutrašnje istrage u Crnoj Gori ne sadrže elemente koji se mogu protumačiti kao kriminalne radnje na osnovu kojih bi se u Republici Crnoj Gori mogle podnijeti optužbe.

Mađarske vlasti su takođe započele svoju istragu vezano za aktivnosti Magyar Telekom-a u Crnoj Gori. Mađarski nacionalni odbor za istragu obavijestio je Magyar Telekom da je istraga okončana 20. maja 2008. godine sa zaključkom da ne postoje kriminalne aktivnosti.

Sjedinjene Države su započele sopstvenu istragu u vezi sa transakcijama koje su predmet naše interne istrage radi utvrđivanja potencijalnih kršenja zakona Sjedinjenih Država. Tokom 2007. godine, vlasti Sjedinjenih Država proširile su obim svoje istrage uključivši naše aktivnosti u vezi sa internom istragom i naša objelodanjivanja u vezi iste.

Ne možemo sa sigurnošću predvidjeti kada će tekuća unutrašnja istraga koju sprovodi Vlada biti okončana, koji će biti njen krajnji rezultat, kao ni njen uticaj na naše finansijske izvještaje i rezultate poslovanja. Vladine institucije nam mogu nametnuti krivične i građanskopravne sankcije, tj. zahtijevati od nas i naših povezanih lica da platimo novčane kazne, dodatne izmjene naše poslovne prakse i prakse postupanja u skladu sa zakonima.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**2.1. Osnova za sastavljanje**

Konsolidovani finansijski izvještaji Grupe Crnogorski Telekom predstavljaju konsolidaciju finansijskih izvještaja Društva i finansijskih izvještaja njegovih povezanih pravnih lica: T Mobile Crna Gora d.o.o., Podgorica (prethodni naziv Monet d.o.o., Podgorica) i Internet Crne Gore d.o.o., Podgorica.

Dodatne informacije o povezanim pravnim licima su objelodanjene u Napomeni 1.

Finansijski izvještaji Grupe su pripremljeni u skladu sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izvještavanja (MSFI) koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB), koji su bili na snazi u periodu sastavljanja finansijskih izvještaja Grupe i u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore. Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim u slučaju navedenom u računovodstvenim politikama koje slijede.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.1. Osnova za sastavljanje (nastavak)**

Grupa ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 69/2005), a naročito u skladu sa Odlukom o neposrednoj primjeni Međunarodnih računovodstvenih standarda ("MRS") u Republici Crnoj Gori ("Sl. list RCG", br. 69/2002). Shodno tome, Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI) primjenjuju se za finansijske izvještaje koji obuhvataju period koji počinje 1. januara 2003. godine.

Zvanična valuta u Republici Crnoj Gori i funkcionalna valuta Grupe Crnogorski Telekom je Euro (EUR).

Usvajanje novih i revidiranih Standarda i Interpretacija

U tekućoj godini Grupa je usvojila sve nove i revidirane standarde i interpretacije, koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) i Komitet za Tumačenja Međunarodnih finansijskih standarda (IFRIC), a koje su važne za poslovanje Grupe i koje su u primjeni u izvještajnom periodu koji je počeo 1. januara 2008. godine. Njihova inicijalna primjena nije imala materijalnog uticaja na prikazivanje rezultata poslovanja Grupe, njegov finansijski položaj ili tokove gotovine. Pregled novih i revidiranih standarda i interpretacija uključuje sljedeće:

- MRS 39 (Dopunjen) - Finansijski Instrumenti: Priznavanje i mjerenje (dopunjen). Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO) objavio je 14. oktobra 2008. godine izmjene MRS 39 i MSFI 7 - Finansijski Instrumenti: Objelodanjivanje. Izmjene se odnose na mogućnost reklasifikacije finansijskih instrumenata koji se vode po fer vrijednosti u bilansu uspjeha. Do sada, reklasifikacija stavki unutar ove kategorije ili iz ove u neku drugu kategoriju nije bila dozvoljena. Dopuna sada dozvoljava reklasifikaciju pod određenim okolnostima. Ukoliko se reklasifikacija vrši na osnovu novih pravila, izmijenjeni MSFI 7 zahtijeva dodatna objelodanjivanja. Pošto Društvo ne namjerava da vrši takvu reklasifikaciju, izmjene standarda nisu imale efekta na kapital i neto prihode Crnogorskog Telekoma, niti su uticale na izvještavanje. Grupa nije izvršila i ne namjerava da izvrši takve reklasifikacije. Dopuna je stupila na snagu od jula 2008. godine.
- MOIFI 11 – Tumačenje MSFI 2 - Grupne transakcije i transakcije plaćanja po osnovu akcija. MSFI 2 ne definiše konkretno način na koji se vrši obračun kada zaposleni povezanog pravnog lica primaju akcije od matičnog preduzeća. MOIFI 11 definiše određene vrste transakcija koje MSFI 2 opisuje kao isplaćene akcije ili isplaćene gotovinske transakcije. Takođe se odnose na knjiženje isplata po osnovu akcija koje uključuju dva ili više entiteta unutar grupe. Grupa primjenjuje ovo tumačenje od 1. januara 2008. godine, ali pošto opisanih transakcija do sada nije bilo, njegova primjena nije imala uticaja na izvještaje Grupe.
- MOIFI 14 Tumačenje MRS 19 – Ograničenja definisanih primanja zaposlenih, Minimalni finansijski zahtjevi i njihova interakcija. MOIFI 14 obezbjeđuje opšte instrukcije kako pristupiti ograničenjima MRS 19, Naknade zaposlenima, koja se tiču viškova priznatih kao imovinska sredstva. Ovo tumačenje takođe objašnjava kako se penziona sredstva ili obaveze mijenjaju kada za to postoji ispunjeni statutar ili ugovorni minimalni finansijski uslov. Ovo tumačenje se ne može primijeniti na poslovanje Društva pošto u njemu ne postoje utvrđeni planovi naknada zaposlenima po prestanku radnog odnosa.

Objavljeni standardi, interpretacije i izmjene standarda koji još nisu stupili na snagu

Grupa se za sada nije opredijelila za ranu primjenu određenih standarda i interpretacija, koji su objavljeni, ali nisu obavezno primjenjivani u računovodstvenim periodima koji počinju 1. januara 2008. godine. Pomenuti novi standardi i interpretacije uključuju sljedeće:

Dopuna MRS 1, Prezentacija finansijskih izvještaja – Objelodanjivanja koja se odnose na kapital (u primjeni od 1. januara 2008. godine). Dopuna MRS 1 predstavlja objelodanjivanja o nivou kapitala entiteta i kako sa njime rukovodi u skladu sa internim i eksternim (regulatornim) zahtjevima.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.1. Osnova za sastavljanje (nastavak)**

Grupa je procijenila uticaj dopune MRS 1, i zaključak je da nema potrebe za dodatnim objelodanjivanjima u finansijskim izvještajima budući da Grupa nema specifičnih internih i eksternih zahtjeva koji se odnose na upravljanje kapitalom.

MRS 27, Konsolidovani i odvojeni finansijski izvještaji (stupa na snagu za izvještajne periode na dan ili nakon 1. jula 2009. godine). Ova dopuna je dio godišnjeg projekta objavljenog od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO) u maju 2008. godine. U slučajevima gdje se ulaganja u kapital zavisnih preduzeća tretirana u skladu sa MRS 39 „Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje“ klasifikuju kao namijenjena prodaji u skladu sa MSFI 5 „Stalna sredstva namijenjena prodaji i obustavljeno poslovanje“, MRS 39 se i dalje primjenjuje. Izmjene neće imati efekta na poslovanje Grupe, jer je njegova politika da ulaganja u kapital zavisnih preduzeća vodi po nabavnoj vrijednosti u pojedinačnim finansijskim izvještajima svakog zasebnog pravnog lica. MRS 28 (dopunjen) „Računovodstveno obuhvatanje ulaganja u pridružena preduzeća“ (i posljedične izmjene MRS 32 „Finansijski instrumenti: prezentacija“) (na snazi od 1. januara 2009. godine). Izmjene su dio godišnjeg MRSO projekta unapređenja obavljenog u maju 2008. godine. U slučajevima gdje se ulaganja u kapital pridruženih preduzeća tretirana u skladu sa MRS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i Mjerenje“ pored objelodanjivanja u skladu sa MRS 32 „Finansijski instrumenti: prezentacija“ i MSFI 7 „Finansijski instrumenti: Objelodanjivanja“, potreba su samo određena, a ne sva, objelodanjivanja propisana na osnovu MRS 28. Izmjene neće imati efekta na poslovanje Grupe, jer je njegova politika da se ulaganjima u kapital pridruženih preduzeća se prikazuje u okviru kapitala u konsolidovanim finansijskim izvještajima Grupe.

MRS 31 (dopunjen) „Finansijsko izvještavanje o interesima u zajedničkim poduhvatima“ (i posljedične izmjene MRS 32 i MSFI 7) (na snazi od 1. januara 2009. godine). Izmjene su dio godišnjeg MRSO projekta unaprjeđenja obavljenog u maju 2008. godine. U slučajevima gdje se zajednički poduhvati tretiraju u skladu sa MRS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i Mjerenje“ pored objelodanjivanja u skladu sa MRS 32 „Finansijski instrumenti: prezentacija“ i MSFI 7 „Finansijski instrumenti: Objelodanjivanja“, potrebna su samo određena, a ne sva, objelodanjivanja propisana na osnovu MRS 31. Izmjene neće imati efekta na poslovanje Grupe, pošto trenutno nema interesa u zajedničkim poduhvatima.

MRS 38 (dopunjen) „Nematerijalna ulaganja“ (na snazi od 1. januara 2009. godine). Izmjene su dio godišnjeg MRSO projekta unaprjeđenja obavljenog u maju 2008. godine. Izmjenom se briše formulacija koja navodi da je rijedak ili nepostojeći slučaj korišćenja metoda koji rezultuje stopom amortizacije nižom od one koja se obračunava primjenom proporcionalnog metoda. Izmjena neće imati efekat na poslovanje Grupe, pošto se amortizacija nematerijalnih ulaganja obračunava primjenom proporcionalnog metoda.

MRS 20 (dopunjen) „Računovodstveno obuhvatanje državnih dodjeljivanja i objelodanjivanje državne pomoći“ (na snazi od 1. januara 2009. godine). Dodjeljivanje državnih zajmova po kamatnoj stopi nižoj od tržišne knjigovodstveno se obuhvata kao razlika knjigovodstvene vrijednosti obračunate u skladu sa MRS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i Mjerenje“ i prihoda primljenih uz dodjeljivanje obračunatih u skladu sa MRS 20. Izmjene neće imati efekat na poslovanje Grupe pošto ne raspolaže državnim dodjeljivanjima ili kreditima.

MOIFI 17 - Raspodjela nemonetarnih sredstava vlasnicima (na snazi od 1. januara 2009. godine). Izmjena razjašnjava kada se i kako vrši priznavanje raspodjele nemonetarnih sredstava u obliku dividendi isplaćenih vlasnicima. Lice treba da mjeri obavezu raspodjele nemonetarnih sredstava u obliku dividendi isplaćenih vlasnicima po fer vrijednosti sredstava namijenjenih raspodjeli. Dobitak ili gubitak nastao otuđenjem pomenutih nemonetarnih sredstava se priznaje u bilansu uspjeha kada lice isplaćuje dividendu. MOIFI 17 nije od značaja za poslovanje Društva zato što Društvo ne vrši raspodjelu nemonetarnih sredstava.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.1. Osnova za sastavljanje (Nastavak)**

MOIFI 18 Prenos sredstava sa kupaca (na snazi od 1. jula 2009. godine). Tumačenje razjašnjava računovodstveno obuhvatanje prenosa sredstava sa kupaca, tj. uslove pod kojim se zadovoljava definicija sredstva; priznavanje sredstva i vrednovanje nabavne vrijednosti prilikom početnog priznavanja; identifikovanje usluga koje se mogu sagledati na individualnoj osnovi (jedna ili više usluga u zamjenu za prenjeto sredstvo); priznavanje prihoda, i obračunavanje prenosa gotovine sa kupaca. Ne očekuje se da će MOIFI 18 imati uticaja na finansijske izvještaje Društva.

Objavljeni standardi, interpretacije i izmjene standarda koji još nisu usvojeni od strane Društva

MSFI 8, Poslovni segmenti, u primjeni na računovodstvene periode koji počinju 1. januara 2009. godine Poslovni segmenti su komponente društva koje redovno kontroliše osoba odgovorna za donošenje odluka u društvu. Izvještaj o poslovnim segmentima podnosi se u okviru internog izvještavanja, gdje novi standard zahtijeva "pristup upravljanja". To je dovelo do većeg broja segmenata o kojima se izvještava. Pri tom, o segmentima se izvještava na način koji je konzistentniji sa internim izvještavanjem koje se dostavlja osobi odgovornoj za donošenje operativnih odluka. MSFI 8 takođe definiše objelodanjivanja koja se odnose na proizvode i usluge, geografska područja i glavne potrošače. Grupa će usvojiti MSFI 8 u toku 2009. godine što će rezultovati značajnim restrukturiranjem objelodanjivanja o poslovnim segmentima Grupe.

MRS 27 „Konsolidovani i odvojeni finansijski izvještaji“ (stupa na snagu za izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine). Izmijenjeni standard zahtijeva da se efekti transakcija sa licima koja nemaju kontrolni uticaj evidentiraju u okviru kapitala ukoliko nije došlo do promjena u kontrolnom uticaju i ove transakcije više ne rezultuju gubitkom ili dobicima i gubicima. Standard takođe definiše računovodstveno obuhvatanje u slučaju gubitka kontrole. Bilo koji preostali interes u pravnom licu se svodi na fer vrijednost, a nastali dobici i gubici se vode u bilansu uspjeha. Grupa će primjenjivati MRS 27 (dopunjen) prospektivno na sve transakcije sa nezavisnim interesima od 1. januara 2010. godine.

MSFI 3 (dopunjen) „Poslovne kombinacije“ (odnosi se na poslovne kombinacije stečene na dan ili nakon prvog godišnjeg izvještajnog perioda koji počinje 1. jula 2009. godine). Dopunjeni standard nastavlja da primjenjuje metod nabavke na poslovne kombinacije uz neke značajne izmjene. Na primjer, sva plaćanja po osnovu kupovine preduzeća se evidentiraju po fer vrijednosti na datum sticanja, sa svim potencijalnim plaćanjima klasifikovanim kao dug koji se kasnije svodi na fer vrijednost u okviru bilansa uspjeha. MSFI 3 dozvoljava izbor mjerenja nezavisnog interesa u stečenom licu po fer vrijednosti ili po proporcionalnom udjelu nezavisnog udjela u neto sredstvima stečenog lica. Svi troškovi nabavke se obračunavaju u okviru troškova. Grupa će primjenjivati MSFI 3 (dopunjen) prospektivno na sve poslovne kombinacije od 1. januara 2010. godine.

MSFI 5 (dopunjen) „Stalna sredstva namijenjena prodaji i obustavljeno poslovanje“ (i posljedične izmjene IFRS 1 „Primjena MSFI po prvi put“) (na snazi za računovodstvene periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine). Izmjene su dio godišnjeg MRSO projekta unapređenja obavljenog u maju 2008. godine. Izmjene se odnose na razjašnjenje da se sva sredstva i obaveze zavisnog preduzeća klasifikuju kao namijenjena prodaji ukoliko plan prodaje samo dijela navedenih sredstava i obaveza dovodi do gubitka kontrole. O datom zavisnom preduzeću potrebno je sastaviti relevantna objelodanjivanja ukoliko zadovoljava definiciju obustavljenog poslovanja. Posljedične izmjene MSFI 1 navode da se ove izmjene primjenjuju prospektivno od datuma usvajanja MSFI-ova. Grupa će primjenjivati MSFI 5 (dopunjen) prospektivno na sva djelimična otuđenja zavisnih preduzeća od 1. januara 2010. godine.

MOIFI 13, Program odanosti korisnika (na snazi za računovodstvene periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2008. godine). Ovo tumačenje definiše objelodanjivanje društava koja odobravaju nagradne kredite korisnicima koji odano koriste njihove proizvode i usluge. Naročito, ovo tumačenje definiše kako takva društva treba da knjiže svoje obaveze kada odobravaju robu ili usluge besplatno ili sa popustom korisnicima kojima pripadaju nagradni krediti. Grupa će primjenjivati ovo tumačenje od 1. januara 2009. godine. Međutim, ne očekujemo da će MOIFI 13 dovesti do značajnih promjena u računovodstvenim tretmanima koje Grupa primjenjuje.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.1. Osnova za sastavljanje (Nastavak)**

MRS 1(dopunjen) Prezentacija finansijskih izvještaja (na snazi za računovodstvene periode koji počinju na dan ili nakon 1. januar 2009. godine) – Dopunjeni standard propisuje opšte zahtjeve u vezi sa sastavljanjem finansijskih izvještaja, daje skretnice u vezi sa njihovom strukturom i postavlja minimalne zahtjeve vezane za sadržaj finansijskih izvještaja. Revidirani standard zabranjuje prezentaciju stavki prihoda i troškova (tj., promjena na kapitalu koje ne uključuju vlasničke promjene) u okviru izvještaja o promjenama na kapitalu, koje zahtijevaju da se promjene na kapitalu koje ne uključuju vlasničke promjene pokazuju odvojeno od vlasničke promjene na kapitalu. Sve promjene koje ne uključuju promjenu vlasništva nad kapitalom se moraju prikazati u izvještaju o postignutim rezultatima, ali lica mogu da biraju da li da prikažu izvještaj o neto dobitku ili oba izvještaja (bilans uspjeha i izvještaj o neto dobitku). U slučajevima gdje je lice koriguje ili reklasifikuje uporedne podatke, od tog lica će se očekivati da prikaže korigovan bilans stanja sa početka uporednog perioda kao dodatak tekućim zahtjevima prikazivanja bilansa stanja sa kraja tekućeg i uporednog perioda. Grupa će primijeniti ovo tumačenje od 1. januara 2009. Godine. Grupa ne očekuje da će primjena revidiranog MRS 1 dovesti do značajnih promjena u prezentaciji finansijskih izvještaja Grupe.

MRS 23, Troškovi pozajmljivanja (revidiran). MRSO je 29. marta 2007. godine izdao revidiranu verziju MRS 23. Glavna promjena u odnosu na prethodnu verziju standarda je ukidanje opcije priznavanja troškova pozajmljivanja koji se odnose na sredstva za koje je potreban duži vremenski period da bi bila spremna za predviđenu upotrebu ili prodaju, kao rashoda perioda u kome su nastali. Revidirani standard se primjenjuje na troškove pozajmljivanja kvalifikovanog sredstva kod kojih je datum početka kapitalizacije 1. januar 2009. i neki kasniji datum. Primjena prethodne verzije je dozvoljena. Kada primjena ovog Standarda uslovljava promjenu računovodstvene politike (što je slučaj u Grupi), subjekat treba da primjenjuje MRS 23 (revidiran) na troškove pozajmljivanja koji se odnose na kvalifikovana sredstva za koja datum početka kapitalizacije pada na dan ili nakon datuma stupanja na snagu. Međutim, subjekat može odabrati bilo koji datum prije datuma stupanja na snagu i da primjeni standard na troškove pozajmljivanja kvalifikovanog sredstva kod kojih je datum početka kapitalizacije pada na taj ili nakon tog datuma.

MRS 23(dopunjen) Troškovi pozajmljivanja (na snazi za računovodstvene periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine). Izmjene su dio godišnjeg MRSO projekta unaprjeđenja obavljenog u maju 2008. godine. Definicija troškova pozajmljivanja je izmjenjena tako da se sada troškovi kamate obračunavaju primjenom metoda efektivne kamatne stope kako je to definisano u okviru MRS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i Mjerjenje“. Ovim se eliminišu neusklađenosti između termina sadržanih u MRS 39 i MRS 23. Grupa će primijeniti MRS 23 (dopunjen) prospektivno na kapitalizaciju troškova pozajmljivanja kvalifikovanog sredstva od 1. januara 2009. godine.

MRS 28 (dopunjen) „Računovodstveno obuhvatanje ulaganja u pridružena preduzeća“ (i posljedice izmjene MRS 32 „Finansijski instrumenti: Prezentacija“) (na snazi od 1. januara 2009. godine). Izmjene su dio godišnjeg MRSO projekta unaprjeđenja obavljenog u maju 2008. godine. Ulaganje u pridruženo preduzeće se tretira kao jedinstveno sredstvo prilikom testiranja obezvrjeđenja. Bilo koji utvrđeni iznos obezvrjeđenja se ne alokira datom sredstvu koje je uključeno u investiciju, gudvil na primjer. U slučaju smanjenja obezvrjeđenja, evidentira se korekcija investiranog iznosa u mjeri u kojoj se iznos ulaganje u pridruženo preduzeće povećava. Društvo će primjenjivati MRS 28 (dopunjen) prilikom testiranja obezvrjeđenja ulaganja u zavisna preduzeća i sve povezane gubitke po osnovu obezvrjeđenja na dan 1. januara 2009. godine.

MRS 36 (dopunjen) „Obezvrjeđenje sredstava“ (na snazi za računovodstvene periode od 1. januara 2009. godine). Izmjene su dio godišnjeg MRSO projekta unaprjeđenja obavljenog u maju 2008. godine. U slučajevima gdje se fer vrijednost umanjena za troškove prodaje izračunava na osnovu diskontovanih tokova gotovine, potrebna su objelodanjivanja poput onih vezanih za izračunavanje upotrebne vrijednosti. Grupa će primjenjivati MRS 28 (dopunjen) i po potrebi sprovesti potrebna objelodanjivanja o testovima na obezvrjeđenje na dan 1. januara 2009. godine.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.1. Osnova za sastavljanje (Nastavak)**

MRS 38 (dopunjen) „Nematerijalna ulaganja“ (na snazi za računovodstvene periode od 1. januara 2009. godine). Izmjene su dio godišnjeg MRSO projekta unapređenja obavljenog u maju 2008. godine. Aktivna vremenska razgraničenja se priznaju samo u slučaju da je plaćanje izvršeno unaprijed radi sticanja prava pristupa robu i prijema usluga. Grupa će primjenjivati MRS 38 (dopunjen) od 1. januara 2009. godine.

MRS 39 (dopunjen) „Finansijski instrumenti: Priznavanje i Mjerenje.“ (na snazi za računovodstvene periode od 1. januara 2009. godine). Izmjene su dio godišnjeg MRSO projekta unapređenja obavljenog u maju 2008. godine. Izmjena se odnosi na uvođenje mogućnosti svrstavanja u, i brisanja iz, kategorije instrumenata koji se vode po fer vrijednosti u slučaju da derivat počinje ili prestaje da ima svojstva instrumenta zaštite u toku gotovine ili neto instrumenta zaštite investicije. Definicija finansijskog sredstva ili finansijske obaveze koja se vodi po fer vrijednosti u bilansu uspjeha kojom se trguje, takođe je revidirana. Ovim se razjašnjava da se finansijsko sredstvo ili obaveza koja je dio portfolia finansijskih instrumenata kojima upravlja zajedno sa dokazom skorašnjeg plana ostvarivanje zarade u kratkim rokovima uključuju u takav portfolio prilikom početnog priznavanja. Grupa će primjenjivati MRS 39 (dopunjen) od 1. januara 2009. godine. Ne očekuje se da će isti imati efekat na bilans uspjeha Grupe.

MRS 1, Presentacija finansijskih izvještaja (dopunjen) (na snazi za računovodstvene periode od 1. januara 2009. godine). Izmjene su dio godišnjeg MRSO projekta unapređenja obavljenog u maju 2008. godine. Dopune razjašnjavaju da su neka, prije nego sva, finansijska sredstva i obaveze koja se klasifikuju kao namijenjena trgovanju u skladu sa MRS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i Mjerenje“ primjeri kratkoročnih sredstava tj. obaveza. Grupa će primjenjivati MRS 1 (dopunjen) od 1. januara 2009. godine. Ne očekuje se da će isti imati efekat na finansijske izvještaje Grupe.

Objavljeni standardi, interpretacije i izmjene standarda koji još nisu stupili na snagu i nisu od značaja za poslovanje Grupe

MRS 32 (dopunjen) „Finansijski instrumenti: Presentacija“ (na snazi za računovodstvene periode od 1. januara 2009. godine). U februaru 2008. godine, Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO) dopunio je MRS 32 po pitanju klasifikacije finansijskih instrumenata koji se mogu ponovo (pro)dati emitentu i obaveza koje nastaju na osnovu po osnovu likvidacije. Kao rezultat navedenih izmjena, neki finansijski instrumenti koji trenutno zadovoljavaju definiciju finansijske obaveze mogu se klasifikovati u okviru kapitala. Izmijenjeni standard uključuje detaljne kriterijume za identifikovanje takvih instrumenata. Dopune MRS 32 primjenjuju se na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine. Pošto Grupa u svom vlasništvu trenutno nema instrumente na koje bi navedene izmjene uticale, ne očekuje se da će izmjene standarda imati uticaja na finansijske izvještaje Grupe.

MSFI 1 (dopunjen) „Primjena međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja po prvi put“ i MRS 27 „Konsolidovani i odvojeni finansijski izvještaji“ (stupa na snagu za izvještajne periode na dan ili nakon 1. jula 2009. godine). Izmijenjeni standard dopušta licima koja su u periodu početne primjene korišćenje zatečene fer vrijednosti ili knjigovodstvene vrijednosti obračunate u skladu sa prethodnom računovodstvenom praksom, prilikom početnog mjerenja investicije u zavisna preduzeća, lica pod zajedničkom kontrolom i pridružena preduzeća u odvojenim finansijskim izvještajima. Izmjena se takođe odnosi na izostavljanje definicije troškovnog metoda iz MRS 27 i zamjenjuje datu definiciju zahtjevom za prezentaciju dividendi u okviru prihoda u zasebnim finansijskim izvještajima investitora. Izmjena nema uticaja na finansijske izvještaje Grupe.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.1. Osnova za sastavljanje (Nastavak)**

- MRS 39 (dopunjen) - U avgustu 2008. godine, Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO) objavio je MRS 39 dopunjen na temu računovodstva zaštite. Izmjena koja se odnosi na stavke koje mogu biti zaštićene od rizika, dozvoljava obračunavanje samo onih promjena u tokovima gotovine ili fer vrijednosti zaštićene stavke koje su iznad ili ispod određene cijene ili neke druge varijable (MRS 39.AG99BA). Dopuna MRS 39 biće primjenjivana retroaktivno na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine, ali još uvijek nije podržana od strane EU. Ne očekuje se da će opisane izmjene imati uticaja na finansijske izvještaje Grupe, pošto Grupa ne primjenjuje računovodstvo zaštite.

MRS 19 (dopunjen), 'Naknade zaposlenima (stupa na snagu za izvještajne periode na dan ili nakon 1. jula 2009. godine). Izmjene su dio godišnjeg MRSO projekta unaprjeđenja obavljenog u maju 2008. godine. Dopuna reguliše definiciju uticaja koji na dobit ima povećanje zarada kao umanjenje, dok izmjena koja se tiče naknade koja se pripisuje minulom radu uzrokuje negativnu nabavnu vrijednost usluga pruženih u prošlosti ukoliko dovodi do smanjenja sadašnje vrijednosti definisanih obaveza po osnovu naknada zaposlenima. Definicija prinosa na sredstva iz plana izmjenjena je tako da se sada troškovi upravljanja sredstvima iz plana oduzimaju prilikom obračuna prinosa na sredstva iz plana samo u onoj mjeri u kojoj su takvi troškovi isključeni iz obračuna obaveza po osnovu definisanog plana naknada. Ova razlika između kratkoročnih i dugoročnih naknada zaposlenima zavisi od toga da li se obaveze namiruju u periodu kraćem ili dužem od jedne godine od datuma pružanja usluga. MRS 37 „Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva“ zahtjeva objelodanjivanje, a ne priznavanje, potencijalnih obaveza. Shodno tome, izvršeno je usklađivanje MRS 19.

MOIFI 15 Ugovori o izgradnji nekretnina. (na snazi sa godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine). IFRIC 15 se odnose na problem računovodstvenog obuhvatanja prihoda i sa njima povezanih troškova od strane subjekta koji se bavi izgradnjom nekretnina i koji prodaje data sredstva prije završetka njihove izgradnje. Tumačenje definiše kriterijum obračunavanja koji je ili u skladu sa MRS 11 ili MRS 18. MOIFI 15 primjenjivaće se na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine. Pošto se Grupa ne bavi izgradnjom nekretnina, MOIFI 15 nije od važnosti za Grupu.

MOIFI 16 Zaštita od rizika neto investicija u strano poslovanje (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. oktobra 2008. godine). MOIFI 16 se odnosi na primjenu zaštite od rizika na neto investicije. Tumačenje uglavnom navodi koji rizici su predmet zaštite od rizika i gdje se, u okviru grupe, instrumenti zaštite mogu primjeniti. Računovodstvo zaštite se može primjeniti samo na kursne razlike koji nastaju na osnovu razlika između valute u kojoj su iskazane devizne transakcije i izvještajne valute matičnog preduzeća subjekta. Derivativni ili „nedativativni“ instrumenti mogu biti kategorisani kao instrumenti zaštite. Bilo koji subjekt ili subjekti unutar grupe (izuzimajući strano poslovanje koje je predmet zaštite od rizika) mogu imati u vlasništvu instrument(e) zaštite dokle god su ispoštovani zahtjevi klasifikacije, dokumentovanja i važenja propisani u MRS 39.88 u vezi sa zaštitom neto investicija. MOIFI 16 će biti u primjeni za računovodstvene periode koji počinju od 1. oktobra 2008. godine. Kako Mađarski Telekom (Magyar Telekom) ne primjenjuje računovodstvo zaštite, MOIFI 16 nema uticaja na finansijske izvještaje Grupe.

MRS 29, Finansijsko izvještavanje u hiperinflatornim ekonomijama (u primjeni od 1. januara 2009. godine). Izmjene su dio godišnjeg MRSO projekta unaprjeđenja obavljenog u maju 2008. godine. Izmjena se tiče činjenice da se veliki broj sredstava i obaveza mjeri po fer vrijednosti prije nego po istorijskoj vrijednosti. S obzirom da društva u okviru Grupe ne posluju u hiperinflatornoj ekonomiji, izmjene datog standarda nemaju značaja za njene transakcije.

MRS 41 (dopunjen), „Poljoprivreda“ (u primjeni od 1. januara 2009. godine) Izmjene su dio godišnjeg MRSO projekta unaprjeđenja obavljenog u maju 2008. godine. Zahtjeva se upotreba diskontne stope zasnovane na tržišnim vrijednostima, gdje se fer vrijednost zasniva na diskontovanim tokovima gotovine i izostavlja se zabrana na uzimanje u obzir biološke transformacije pri izračunavanju fer vrijednosti. Izmjena neće imati uticaj na poslovanje Grupe, pošto se ista ne bavi poljoprivredom.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.1. Osnova za sastavljanje (Nastavak)**

MSFI 2 (dopunjen) Plaćanje po osnovu akcija (na snazi sa godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine). U januaru 2008. godine, Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO) objavio je dopunjeni standard MSFI 2. Glavne promjene i pojašnjenja vezana za dati standard tiču se uslova sticanja prava na plaćanja po osnovu akcija i poništavanja istih. Razjašnjeno je da se uslovi sticanja tiču samo uslova usluga i ostvarivanja rezultata. Ostale osobine plaćanja po osnovu akcija ne predstavljaju uslove za sticanje prava. Ove osobine moraju biti uključene u fer vrijednost određenu na dan dodjele za transakcije sa zaposlenima i ostalima koji pružaju slične usluge; one ne bi uticale na broj dodjeljivanja na koja se ostvaruju prava ili na vrednovanje istih nakon datuma dodjeljivanja. Sva poništavanja, bilo da su od strane pravnog lica ili neke druge strane, treba da budu računovodstveno obuhvaćene na isti način. Izmjene MSFI 2 moraju biti primjenjivane na periode koji počinji na dan ili nakon 1. januara 2009. godine. U Grupi ne postoje značajna plaćanja po osnovu akcija, te stoga, ne očekujemo da će dopunjeni standard biti od važnosti za Grupu u periodu njegove početne primjene.

2.2. Konsolidacija

Zavisna preduzeća predstavljaju sva pravna lica (uključujući pravna lica posebne namjene) nad kojima Grupa ima pravo upravljanja finansijskim i poslovnim politikama koje slijede licu koje u vlasništvu ima više od polovine glasačkih prava. Postojanje i efekti potencijalnih glasačkih prava koja trenutno postoje ili su konvertibilna, uzimaju se u obzir prilikom procjene da li Grupa kontroliše jedno lice. Zavisna preduzeća su u potpunosti konsolidovana od datuma prenosa kontrole na Grupi. Ista se isključuju iz konsolidacije od datuma kada kontrola prestaje.

Kupovni metod obračunavanja se primjenjuje na pribavljanje zavisnih preduzeća od strane Grupe. Nabavna vrijednost se priznaje kao fer vrijednost datog sredstva, emitovanih instrumenata kapitala i obaveza nastalih ili preuzetih na dan razmjene, uvećano za troškove direktno pripisane pribavljanju. Pribavljena prepoznatljiva sredstva i obaveze i potencijalne obaveze preuzete poslovnom kombinacijom inicijalno se mjere po fer vrijednosti na datum pribavljanja, bez obzira na to koliki je manjinski interes u pitanju.

Iznos u kojem trošak nabavke premašuje fer vrijednost udjela Grupe u prepoznatljivim neto sredstvima koja su predmet probavljanja, priznaje se kao gubitak. Ukoliko je trošak nabavke niži od fer vrijednosti neto sredstava pribavljenog zavisnog preduzeća, razlika se priznaje direktno u bilansu uspjeha.

Sve među-kompanijske transakcije, stanja i nerealizovani dobiti nastali na osnovu međusobnih transakcija preduzeća unutar Grupe su eliminisane. Nerealizovani gubici su takođe eliminisani. Računovodstvene politike zavisnih preduzeća su izmijenjene u cilju postizanja konzistentnosti sa politikama Grupe.

Pridružena preduzeća su sva pravna lica u kojima Grupa ima značajan uticaj, ali ne i kontrolu, i odnose se na preduzeća u kojima je Grupa imalac između 20% i 50% glasačkih prava. Ulaganja u pridružena preduzeća se obračunavaju primjenom metoda kapitala i početno se mjere po nabavnoj cijeni. Ulaganja Grupe u pridružena preduzeća uključuju gubitak identifikovan prilikom pribavljanja, umanjeno za sve akumulirane gubitke po osnovu obezvrjeđenja.

Udio Grupe u dobiti i gubitku njenih pridruženih preduzeća nakon pribavljanja, priznaje se u bilansu uspjeha, a njen udio u kretanjima na rezervama nastalim nakon pribavljanja, priznaje se na rezervama. Kumulativna kretanja nastala nakon pribavljanja se koriguju na teret ili u korist knjigovodstvene vrijednosti ulaganja. Kada je Grupin udio u gubicima pretrpljenim od strane pridruženog preduzeća jednak ili premašuje ulaganje u isto, zajedno sa svim ostalim neobezbijenim potraživanjima, Grupa ne priznaje dalje gubitke koji su iznad datog iznosa, osim u slučajevima kada je na sebe preuzela obavezu da izvrši plaćanja u ime pridruženog preduzeća.

Nerealizovani dobiti nastali po osnovu transakcija Grupe sa pridruženim preduzećima eliminišu se do iznosa interesa Grupe u datom pridruženom preduzeću. Nerealizovani gubici se takođe eliminišu osim u slučaju da transakcija ukazuje na obezvrjeđenje prenetog sredstva.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**2.3. Izvještavanja po segmentima**

Poslovni segment je jasno različit sastavni dio privrednog društva koji se bavi proizvodnjom proizvoda ili pružanjem usluga ili grupe srodnih proizvoda i koji je podložan rizicima i prinosima koji se razlikuju od onih u drugim poslovnim segmentima. Geografski segment je jasno razlučiv sastavni dio privrednog društva koji se bavi obezbjeđenjem proizvoda ili usluga u posebnom ekonomskom okruženju i koji je podložan rizicima i prinosima koji su različiti od onih u dijelovima koji posluju u drugim ekonomskim okruženjima. Grupa posluje na teritoriji Crne Gore i rukovodstvo smatra da Grupa posluje kao jedan geografski segment.

2.4. Ključne računovodstvene procjene i prosuđivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Grupe korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a budući stvarni poslovni rezultati Grupe mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa.

Ključne računovodstvene procjene i pretpostavke

Grupa vrši procjene i pretpostavke vodeći računa o budućim događajima. Procjene i vrednovanja se konstantno provjeravaju, oslanjajući se na prethodna iskustva i druge faktore, uključujući realna očekivanja razvoja budućih događaja. U pojedinim slučajevima Grupa se oslanja na mišljenje nezavisnih stručnjaka. Najkritičnije procjene i pretpostavke su razmotrene u tekstu koji slijedi:

a) Korisni vijek trajanja sredstava

Određivanje korisnog vijeka trajanja sredstava se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja. Vjerujemo da su računovodstvene procjene koje se odnose na određivanje korisnog vijeka trajanja sredstava, od izuzetnog značaja, obzirom da uključuju pretpostavke o tehnološkom razvoju u inovativnoj industriji. Zbog materijalne značajnosti stalne imovine u okviru aktive bilansa stanja, uticaj bilo kakvih promjena na navedene procjene korisnog vijeka trajanja mogu materijalno značajno uticati na finansijski položaj i ostvareni poslovni rezultat. Na primjer, ukoliko Grupa smanji korisni vijek trajanja za 10%, doći će do dodatnog povećanja troškova amortizacije na godišnjem nivou u iznosu od EUR 0.24 miliona.

b) Potencijalno obezvrjeđenje nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalnih ulaganja

Mi procjenjujemo obezvrjeđenje nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja kada god postoji razlog da knjigovodstvena vrijednost može materijalno značajno prekoračiti naknadiivi iznos i kada se očekuje da obezvrjeđenje može nastati. Naknadive vrijednosti se određuju obračunom upotrebne vrijednosti uzimajući u obzir veliki broj faktora koji mogu uticati na upotrebnu vrijednost. Između ostalog, uzimamo u obzir buduće prihode i rashode, tehnološku zastarjelost, eventualni prekid usluga i druge promjene u okolnostima koje mogu uticati na obezvrjeđenje. Obzirom da je ovakav način vrjednovanja zasnovan na našem profesionalnom sudu, potencijalni iznos obezvrjeđenja može biti značajno različit u odnosu na iznos utvrđen našim obračunom.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.4. Ključne računovodstvene procene i prosuđivanja (Nastavak)****c) Obezvrjeđenje potraživanja iz poslovnih odnosa i ostalih potraživanja**

Mi obračunavamo iznos obezvrjeđenja za sumnjiva potraživanja na bazi procijenjenih iznosa gubitaka koji nastaju kao posljedica nemogućnosti naših korisnika da redovno izmiruju svoje dospelje obaveze. Našu procjenu baziramo na starosnoj analizi potraživanja i prethodnom iskustvu kada su u pitanju otpisi potraživanja, analizama boniteta korisnika i promjenama odobrenih rokova dospjeća kako bi smo utvrdili adekvatnost iznosa obezvrjeđenja za sumnjiva potraživanja. Sve to uključuje i formiranje pretpostavki o budućem ponašanju korisnika i iznosu buduće naplate. Ako se finansijski položaj naših korisnika pogorša, aktuelni iznosi otpisa postojećih potraživanja mogu biti veći od očekivanih i mogu preći nivo iznosa obezvrjeđenja priznatih do sada.

Dugoročna potraživanja uključuju specifična potraživanja od Vlade Republike Crne Gore (Napomena 10) za koje Grupa procjenjuje da su u potpunosti naplativa i da se ne očekuje obezvrjeđenje ovih potraživanja. Ova procjena je zasnovana na prethodnom iskustvu u naplatama.

d) Rezervisanja

Rezervisanja su u principu zasnovana na našem profesionalnom sudu, kada je riječ o sudskim sporovima. Grupa procjenjuje mogući nepovoljni razvoj događaja kao rezultat zbivanja u prošlosti i ukoliko je vjerovatnoća preko 50% da će spor biti izgubljen, Grupa vrši rezervisanje kojim se u cjelini obezbjeđuje pokrivanje iznosa potencijalne obaveze po osnovu negativnog razrješenja spora. Grupa u velikoj mjeri vodi računa o navedenim procjenama, ali zbog visokog nivoa neizvjesnosti, može se dogoditi da iskazana procjena nije u ravni sa ishodom spora u budućnosti.

2.5 Preračunavanje stranih valuta

Poslovne promjene u stranoj valuti su preračunate u funkcionalnu valutu primjenom zvaničnih deviznih kurseva važećih na dan poslovne promjene. Iznosi u konsolidovanim finansijskim izvještajima su izraženi u zvaničnoj valuti Republike Crne Gore (EUR) koja je i funkcionalna valuta Grupe. Pozitivne i negativne kursne razlike koje nastaju preračunom monetarnih sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom transakcija u toku godine knjiže se u korist ili na teret bilansa uspjeha. Na primjer, ako bi se devizni kurs za specijalnog prava povlačenja čekova i USD uvećao na berzi za 20 % upoređujući sa deviznim kursom na dan priznavanja finansijskih izvještaja za tekuću godinu, finansijski uticaj na imovinu bi se povećao za iznos EUR 332,428 a na obavezama za iznos EUR 150,394. Ovaj neto uticaj bi se na bilans uspjeha odrazio u iznosu od EUR 182,034.

2.6. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti uključuju novac iz blagajne, novac na bankovnim računima i sve kratkoročne visoko likvidne depozite sa osnovnim dospjećem do tri mjeseca ili manje.

2.7. Kratkoročni finansijski plasmani

Kratkoročni finansijski plasmani su u bilansu stanja prikazani kao finansijski plasmani po njihovoj nominalnoj vrijednosti sa dospjećem do 12 mjeseci. Potraživanja po osnovu kamata iz plasmana prikazani su odvojeno u bilansu stanja kao ostala potraživanja. Zajednički prihodi od kamata prikazani su u bilansu uspjeha kao ostali nastali poslovni prihodi.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.8. Zalihe**

Zalihe se evidentiraju po nabavnoj vrijednosti ili neto prodajnoj vrijednosti u zavisnosti koja je niža i priznaju se primjenom metoda prosječnih nabavnih cijena.

Neto prodajna vrijednost je cijena po kojoj zalihe mogu biti prodane u normalnim uslovima poslovanja, nakon umanjena cijene za troškove prodaje.

Terećenjem "Ostalih poslovnih rashoda" vrši se ispravka vrijednosti zaliha u slučajevima kada se ocijeni da je potrebno svesti vrijednost zaliha na njihovu neto ostvarivu prodajnu vrijednost.

2.9. Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja

Potraživanja iz poslovnih odnosa se inicijalno priznaju po njihovoj fer vrijednosti, a zatim se mjere po amortizovanom trošku koristeći metod efektivne kamatne stope umanjenom za iznos rezervisanja ispravke vrijednosti. Rezervisanje za obezvrjeđenje potraživanja iz poslovnih aktivnosti određuje se u slučaju kada postoje objektivni uslovi da Grupa neće biti u mogućnosti da naplati sve iznose u skladu sa inicijalnim uslovima naplate potraživanja. Značajni finansijski problemi dužnika, mogućnost bankrota ili finansijske reorganizacije dužnika, greške ili nepravilnosti u naplati predstavljaju osnovne uslove za formiranje obezvrjeđenje potraživanja iz poslovnih odnosa. Iznos rezervisanja po osnovu obezvrjeđenja predstavlja razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova, umanjene za inicijalnu efektivnu kamatnu stopu. Knjigovodstvena vrijednost imovine smanjuje se za iznos identifikovanog obezvrjeđenja, a iznos gubitka se priznaje u bilansu uspjeha u okviru „ostalih poslovnih rashoda“. Iznosi koji su priznati kao obezvrjeđenje vrijednosti potraživanja iz poslovnih odnosa uglavnom se otpisuju u slučaju kada se ne očekuje njihova buduća naplata. Kada je potraživanje iz poslovnih odnosa u potpunosti nenaplativo, otpisuje se na teret već izvršenog obezvrjeđenja vrijednosti. Naknadna naplata prethodno otpisanih potraživanja iz poslovnih odnosa evidentira se u bilansu uspjeha u okviru „ostalih poslovnih prihoda“.

2.10. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja Grupe iskazana su po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumulirani iznos amortizacije.

Na dan bilansa stanja, nematerijalna sredstva uključuju: telekomunikacione licence, druge licence i stečena prava kompjuterskog softvera koja ne predstavljaju sastavni dio nabavne vrijednosti hardvera.

Troškovi u vezi sa razvojem internog kompjuterskog softvera sa pretpostavljenom koristi koja prelazi godinu dana, priznaju se kao nematerijalna sredstva. Troškovi koji poboljšavaju i produžuju korist programa kompjuterskog softvera izvan njihovih originalnih specifikacija u toku korisnog vijeka trajanja, priznaju se kao kapitalno poboljšanje i dodaju se originalnoj cijeni softvera. Troškovi povezani sa održavanjem postojećih programa kompjuterskog softvera i naknade za licence koje se plaćaju na godišnjem nivou, iskazuju se kao trošak obračunskog perioda u kom su nastali. Stečene licence za kompjuterski softver kapitalizuju se na osnovu troškova nastalih po osnovu sticanja i dovođenja softvera u stanje funkcionalne upotrebljivosti. Ovi troškovi se amortizuju tokom njegovog korisnog vijeka trajanja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.10.1. Telekomunikaciona licenca fiksne telefonije**

Agencija za telekomunikacije Republike Crne Gore izdala je Telekomu telekomunikacionu licencu na period od 25 godina, počevši od 1. januara 2002. godine.

U skladu sa Pravilnikom o izmjenama i dopunama uputstava o utvrđivanju visine naknade za registraciju i licence telekomunikacionih operatora i pružalaca telekomunikacionih servisa od 5. novembra 2004. godine, Ministarstvo ekonomije Vlade Republike Crne Gore propisalo je i posebnu godišnju naknadu za obavljanje međunarodnog saobraćaja za svaku godinu perioda važenja telekomunikacione licence. Navedena naknada plaća se jednokratno u iznosu utvrđenom od strane Agencije za telekomunikacije Republike Crne Gore. Licenca za obavljanje međunarodnog saobraćaja je odobrena na period od 23 godine.

Agencija za radio-difuziju Republike Crne Gore je u oktobru 2007. godine izdala Telekomu na period od 10 godina licencu za izgradnju i korišćenje distribucije radio i televizijskih programa korisnicima (IPTV licenca). U skladu sa pravilima izdavanja i korišćenja licence za distribuciju radio i televizijskih programa Društvo je dužno da isplati odjednom naknadu za registraciju. Trošak sticanja IPTV licence je proporcionalno kapitalizovan i amortizovan u skladu sa procijenjenim korisnim vijekom trajanja.

Licenca za obavljanje javnih fiksnih telekomunikacionih usluga se kapitalizuje i amortizuje ravnomjerno tokom procijenjenog vijeka korišćenja licence.

2.10.2 Telekomunikaciona licenca mobilne telefonije

Telekomunikaciona licenca odnosi se na opštu licencu za vođenje GSM 900 Mhz mobilne telefonije, izdatu od strane Agencije za telekomunikacije Republike Crne Gore na period od 15 godina, počevši od 1. januara 2002. godine. Po isteku navedenog roka telekomunikacione licence T Mobile će imati opciju da obnovi licencu na 10 godina po cijeni koje je jednaka nominalnoj vrijednosti.

Licenca se amortizuje proporcionalnom metodom tokom korisnog vijeka trajanja, ne uzimajući u obzir mogućnost obnavljanja licence. Licenca obezbjeđuje T-Mobile pravo izgradnje, održavanja i korišćenja javne mobilne telekomunikacione mreže u skladu sa Zakonom o telekomunikacijama.

2.10.3 Licenca za pružanje servisa internet mreža

Licenca za pružanje servisa internet mreža odnosi se na opštu licencu za pružanje servisa mreža na teritoriji Republike Crne Gore, izdatom od strane Agencije za telekomunikacije Crne Gore na period od 5 godina, počevši od 16. januara 2002. godine. Licenca za pružanje servisa internet mreža omogućava servise elektronske razmjene podataka, elektronske pošte, konverzije protokola, pristupa bazi podataka ili servisima mreža za upravljanje podacima, govorne pošte videokonferencija i druge telekomunikacione servise.

Telekom Crne Gore i T Mobile su u obavezi da plaćaju godišnju naknadu Agenciji za telekomunikacije Republike Crne Gore koja se obračunava u iznosu od 1% od ukupno ostvarenih prihoda fiksne i mobilne telefonije u prethodnoj kalendarskoj godini. Navedeni troškovi Agencije za telekomunikacije Republike Crne Gore prikazani su u bilansu uspjeha u okviru „ostalih poslovnih rashoda“.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.10.4 Gudvil**

Gudvil predstavlja višak nabavne vrijednosti prilikom sticanja preko učešća Grupe u neto fer vrijednosti identifikovanih sredstava povezanog pravnog lica priznatog na datum sticanja. Gudvil nastao pri sticanju povezanih pravnih lica je uključen u okviru bilansne pozicije "nematerijalnih ulaganja". Odvojeno priznat gudvil se godišnje testira radi utvrđivanja potencijalnog umanjenja jednom godišnje. Posle početnog priznavanja vrednuje se po nabavnoj vrijednosti i umanjuje za sve akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Imparitetni gubici se ne storniraju. Dobici i gubici sticanja subjekta uključuju knjigovodstvenu vrijednost gudvila prodatog subjekta.

Za potrebe testiranja umanjenja vrijednosti, gudvil se raspoređuje na svaku od jedinica grupe koja generiše prilive. Raspoređivanje se vrši na one jedinice koje generišu prihode ili grupe jedinica koje generišu prihode za koje se očekuje da će ostvariti priliv po osnovu poslovnih kombinacija u kojima je gudvil nastao.

2.11 Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema Grupe iskazani su po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i trošak po osnovu obezvrjeđenja.

Naknadna ulaganja u postojeće nekretnine i opremu se priznaju kao posebne – odvojene stavke nekretnina i opreme samo u slučajevima kada je vjerovatno da će Grupa ostvariti buduće ekonomske koristi po osnovu korišćenja navedenih nekretnina i opreme, i samo ako se naknadna ulaganja mogu pouzdano izmjeriti. Sva ostala ulaganja u održavanje i popravke iskazuju se kao trošak bilansa uspjeha obračunskog perioda u kom su nastali.

Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje nekretnina i opreme, iskazuju se u bilansu uspjeha, dok se njihova nabavna vrijednost odnosno akumulirana amortizacija isknjižava iz evidencije nekretnina i opreme. U slučaju kada se ocijeni da je knjigovodstvena vrijednost nekog osnovnog sredstva veća od njegove naknadive vrijednosti, knjigovodstvena vrijednost osnovnog sredstva se neposredno smanjuje do iznosa naknadive vrijednosti (Napomena 2.13).

2.12. Amortizacija**a) Amortizacija nematerijalnih ulaganja**

Nematerijalna ulaganja se amortizuju tokom njihovog ekonomskog korisnog vijeka trajanja.

Amortizacija nematerijalnih ulaganja obračunava se primjenom proporcionalnog metoda u cilju otpisa imovine u toku njenog procijenjenog korisnog vijeka upotrebe.

Rezidualna vrijednost i preostali korisni vijek upotrebe se provjeravaju i modifikuju, ako se ukaže potreba na dan bilansa stanja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.12. Amortizacija (Nastavak)

Korisni vijek upotrebe nematerijalnih ulaganja nabavljenih u toku godine utvrđuje se u skladu sa ugovorom o korišćenju tih ulaganja. Ukoliko se ugovorom o korišćenju nematerijalnih ulaganja ne precizira period korišćenja, kao što je to slučaj za softvere, korisni vijek upotrebe se procjenjuje na 5 godina. Primijenjene stope su prikazane u pregledu koji slijedi.

<u>Nematerijalna ulaganja</u>	<u>Korisni vijek (godina)</u>
Telekomunikacione licence:	
- Fiksna telefonija	
a) Telekomunikaciona licenca - (obavljanje javnih fiksnih telekomunikacionih usluga)	25
b) Telekomunikaciona licenca - (obavljanje međunarodnog saobraćaja)	23
c) IPTV licenca	10
- mobilna telefonija	15
- internet mreža	5
Kupljeni softveri	5
Microsoft licenca	5

b) Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme

Zemljište se ne amortizuje. Amortizacija ostalih sredstava se obračunava na nabavnu vrijednost na početku godine kao i na osnovna sredstva stavljena u upotrebu tokom godine, primjenom proporcionalnog metoda u toku njihovog korisnog vijeka upotrebe.

Rezidualna vrijednost i preostali korisni vijek upotrebe se provjeravaju i modifikuju, ako se ukaže potreba na dan bilansa stanja. Ukoliko je potrebno rezidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe nekretnina i opreme se revidira i koriguje, na dan bilansa stanja. U slučaju da se očekivanja razlikuju od prethodnih procjena, promjene su obračunate kao adekvatna korekcija računovodstvenih procjena i kalkulacija amortizacionih troškova za tekući i naredni period.

<u>Glavne grupe nekretnina i opreme</u>	<u>Procijenjeni korisni vijek (godina)</u>
Mjesne mreže	20
Optički kabl	20
Telefonska centrala sa pripadajućom opremom	7
Prenosni sistemi i oprema za prenos	10
Računari i računarska oprema	3
Mipnet mreža	5
Ruteri i prekidači	5

2.13. Obezvrjeđenje nefinansijskih sredstava

Nefinansijska sredstva se provjeravaju u cilju identifikacije obezvrjeđenja kada god događaji ili promjene okolnosti ukazuju da knjigovodstvena vrijednost sredstava ne predstavlja njihovu naknadivu vrijednost. Gubitak od obezvrjeđenja se priznaje u iznosu u kom knjigovodstvena vrijednost sredstava prelazi iznos njihove naknadive vrijednosti. Naknadiva vrijednost je neto prodajna cijena sredstva ili njegova vrijednost u upotrebi, u zavisnosti od toga koja je od ovih vrijednosti veća. Za svrhe identifikacije obezvrjeđenja, sredstva su grupisana po najnižim nivoima za koje su odvojeno identifikovane jedinice koje generišu gotovinu.

Grupa je obavila test obezvrjeđenja pojedinačno za segmente fiksne i mobilne telefonije kao jedinica koja generišu gotovinu. Jedinica koja generiše gotovinu se testira na obezvrjeđenje jednom godišnje ili češće ukoliko je potrebno ili okolnosti ukazuju da je možda došlo do obezvrjeđenja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.13. Obezbvrjeđenje nefinansijskih sredstava (Nastavak)

Budući da se akcije T-Mobile Crna Gora i Internet Crna Gora ne kotiraju na berzi niti postoji aktivno tržište za njihove akcije, nadoknadiiva vrijednost poslovnih jedinica i izvještajnih segmenata se izračunava na osnovu fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje određene diskontovanim projektovanim tokovima gotovine ovih entiteta u narednih 10 godina sa konačnom vrijednošću. Ovo je u velikoj mjeri zasnovano na pretpostavkama te stoga u sebi sadrži rizik od izračunavanja materijalno različitih nadoknadiivih vrijednosti, ukoliko se pretpostavke na kojima je ovakav obračun zasnovan pokažu neadekvatnim. Grupa ima implementiranu politiku obavljanja testa obezbvrjeđenja na osnovu desetogodišnje projekcije tokova gotovine zasnovano na razumnim i smislenim pretpostavkama koje predstavljaju najbolju moguću procjenu pretpostavki i očekivanja učesnika na tržištu u vezi sa skorijim sličnim transakcijama i referentnih vrijednosti date grane industrije.

U cilju određivanja nadoknadiive vrijednosti, Grupa je obračunala fer vrijednost segmenata umanjenu za troškove prodaje. Prilikom obračuna, Crnogorski Telekom je koristio prosječnu ponderisanu cijenu kapitala (weighted average cost of capital – WACC) prije oporezivanja, u zavisnosti od zemlje u kojoj lice posluje i podsektora telekomunikacija. Procjene stalne stope rasta (perpetual growth rate – PGR) takođe zavise od zemlje u kojoj lice posluje i podsektora telekomunikacija. WACC se određuje na osnovu modela određivanja cijene finansijske imovine – CAPM (capital asset pricing model) koristeći se prosječnim beta koeficijentima grupe sličnih sredstava, desetogodišnjeg beskuponskog prinosa i dugovnog racia u skladu sa uobičajenom zaduženosti sličnih telekomunikacijskih kompanija, dok su upotrijebljene PGR stope rasta u skladu sa dugoročnim stopama rasta u telekomunikacijskom sektoru.

Naredna tabela daje prikaz WACC i PGR upotrijebljenih u izračunavanju poslovnih rezultata Grupe na nacionalnom nivou s ciljem određivanja obezbvrjeđenja segmenata.

Jedinica koja generiše gotovinu	WACC (%)		PGR (%)	
	2007	2008	2007	2008
T-Com	10.41	10.74	-1.0	-1.0
T-Mobile	11.33	11.07	0.5	0.5

Tabela ispod uključuje analize osjetljivosti koje prikazuju koliki je iznos obezbvrjeđenja koje bi trebalo biti priznato na dan 31. decembra 2008. godine po segmentima ako se upotrijebe 19% niži tokovi gotovine nego što su upotrijebljeni u obračunima, ili 14% od WACC ili -11% od PGR za T-Com ili 77% niži tokovi gotovine ili 53% od WACC za T-Mobile, uz ostale pretpostavke nepromijenjene (ceteris paribus). Bilo kakva kombinacija ovih hipotetičkih promjena rezultirala bi većim iznosima obezbvrjeđenja. Procenti koji su objelodanjeni u okviru analize osjetljivosti predstavljaju procenat zaokružen na najbliži cijeli procenat (bez decimala) koji bi doveo do obezbvrjeđenja (na primjer, dok bi do obezbvrjeđenja došlo primjenom WACC od 14%, isto bi izostalo ako bi se primjenjivao WACC od 13%).

Analize osjetljivosti T-Com obračuna obezbvrjeđenja segmenata u 2008 (iznosi u EUR)	Tokovi gotovine (-19%)	WACC (14%)	PGR (-11%)
T-Com	(481)	(5,096)	(196)
Analize osjetljivosti T-Mobile obračuna obezbvrjeđenja segmenata u 2008 (iznosi u EUR)	Tokovi gotovine (- 77%)	WACC (53%)	PGR (N/A)
T-Mobile	(1.162)	(577)	N/A

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.13. Obezvrjeđenje nefinansijskih sredstava (Nastavak)**

Iznad opisani test obezvrjeđenja pokazao je da je nadoknadiva vrijednost jedinica koje generišu gotovinu u Grupi veća je od njihove knjigovodstvene vrijednosti te stoga nema potrebe za priznavanjem obezvrjeđenja nemonetarnih sredstava.

Grupa na datum svakog izvještajnog perioda procjenjuje da li postoji indikacija da gubitak po osnovu obezvrjeđenja sredstava iz prethodnih perioda više ne postoji ili je umanjen. Ukoliko postoje takve indikacije, Grupa procjenjuje naknadivi iznos sredstva. Gubitak po osnovu obezvrjeđenja iz prethodnog perioda se ukida samo ukoliko postoji promjena u procjenama koje su korišćene da bi se odredila naknadiva vrijednost sredstva od perioda nastanka posljednjeg gubitka po osnovu obezvrjeđenja. Gubitak po osnovu obezvrjeđenja iz prethodnog perioda se ukida samo ukoliko postoji promjena u procjenama koje su korišćene da bi se odredila naknadiva vrijednost sredstva od perioda nastanka posljednjeg gubitka po osnovu obezvrjeđenja. U navedenom slučaju, knjigovodstvena vrijednost sredstva se povećava do njegove naknadive vrijednosti. To povećanje jednako je ukidanju gubitka po osnovu obezvrjeđenja. Ukidanje gubitka po osnovu obezvrjeđenja se odražava na dobitak ili gubitak.

2.14. Finansijska sredstva

Grupa klasifikuje svoja finansijska sredstva u sljedeće kategorije: kredite i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju. Klasifikacija zavisi od prihode i svrhe za koju se finansijska sredstva pribavljaju i određuje se prilikom prvobitnog priznavanja. Grupa još nije iskoristila mogućnost određivanja finansijske imovine na osnovu njihovog inicijalnog priznavanja po fer vrijednosti.

Gubitak od obezvrjeđenja ostalih ne-tekućih finansijskih sredstava se uključuje u okviru „ostalih poslovnih rashoda“.

(ii) Krediti i potraživanja

Krediti i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili određenim plaćanjima koja nisu kotirana na aktivnim tržištima. Prikazana su u okviru obrtnih sredstava, osim onih koji dospijevaju 12 mjeseci nakon datuma bilansa stanja. Takva sredstva su klasifikovana u okviru stalne imovine.

Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja se inicijalno priznaju po njihovoj fer vrijednosti. Nakon inicijalnog priznavanja, potraživanja se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti, korišćenjem metoda efektivne kamatne stope, umanjenoj za ispravku vrijednosti po osnovu priznatog obezvrjeđenja. Umanjenje vrijednosti po osnovu obezvrjeđenja potraživanja se vrši u slučajevima kada Grupa ima objektivni dokaz da neće biti u mogućnosti da izvrši naplatu potraživanja u skladu sa predviđenom dinamikom naplate. Iznos ispravke vrijednosti predstavlja razliku između nominalne vrijednosti potraživanja i sadašnje vrijednosti procijenjenog budućeg gotovinskog toka, diskontovano efektivnom kamatnom stopom. Iznos ispravke vrijednosti potraživanja iskazuje se u bilansu uspjeha.

Dugoročni krediti predstavljaju kredite odobrene zaposlenima za stambene potrebe. Ovi krediti sa sobom nose značajno nižu kamatnu stopu od preovlađujuće stope na tržištu. Ove investicije su prikazane po svojoj fer vrijednosti koja se određuje kao sadašnja vrijednost svih budućih priliva u gotovini koja se diskontuje za iznos preovlađujuće tržišne kamatne stope za slične instrumente (slične po valuti, roku otplate, vrsti kamatne stope i drugim faktorima), sa sličnim kreditnim rejtingom. Taj diskont predstavlja vrijednost koju Grupa priznaje kao refundaciju zaposlenom i u bilansu uspjeha se prikazuje ravnomjerno u toku perioda na koji je kredit odobren ili očekivanog radnog vijeka zaposlenog, u zavisnosti koji je kraći.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.14. Finansijska sredstva (Nastavak)****(ii) Krediti i potraživanja (Nastavak)**

Dugoročni krediti namijenjeni zaposlenima odnose se i na dugoročne kredite za određeni broj zaposlenih za koje je Grupa u obavezi da otpiše ostatak kredita, ukoliko su ispunjena naredna dva uslova: 1) da je 25% kredita otplaćeno; i 2) da je istekao obavezujući period rada u Grupi određen ugovorom. Grupa ocjenjuje vjerovatnoću ispunjenja obavezujućeg perioda lojalnosti firmi od strane zaposlenih (prije svega imajući u vidu da je u toku obavezujućeg perioda lojalnosti firmi 25% kredita otplaćeno). U slučaju da Grupa ocijeni da zaposleni neće ispuniti obavezujući period lojalnosti firmi, Grupa priznaje kreditna potraživanja po fer vrijednosti koja podrazumijeva sadašnju vrijednost potraživanja diskontovanu po tekućoj tržišnoj kamatnoj stopi (naknadno umanjenoj za gubitke po osnovu obezvrjeđenja potraživanja u skladu sa očekivanim budućim prilivima). Razlika između niže ugovorne kamatne stope i tržišne kamatne stope predstavlja fer vrijednost koju Grupa priznaje kao refundaciju zaposlenom i u bilansu uspjeha se prikazuje ravnomjerno u toku perioda na koji je kredit odobren ili očekivanog radnog vijeka zaposlenog, u zavisnosti koji je kraći.

Ukoliko se očekuje da će zaposleni ispuniti obavezujući period lojalnosti firmi, 25% kredita inicijalnog iznosa kredita se priznaje kako je navedeno u prethodnom pasusu. 75% inicijalnog iznosa kredita se tretira kao unaprijed isplaćene beneficije zaposlenima i amortizuje se proporcionalnom metodom u toku obavezujućeg perioda lojalnosti sve do potpune isplate beneficija (tj. sve dok zaposleni svojim radom stiče pravo na buduće beneficije), zato što Grupa ima buduća očekivanja po osnovu priliva ekonomskih beneficija sadržanih u takvom sredstvu u toku obavezujućeg perioda lojalnosti. U suprotnom, prekid ugovora od strane zaposlenog (u slučaju kada zaposleni prekine ugovor prije isteka obavezujućeg perioda lojalnosti) će, u skladu sa odredbama zaključenog ugovora, dovesti do refundacije sredstava. Amortizacija unaprijed plaćenih beneficija je iskazana u bilansu uspjeha u okviru Ostalih troškova zaposlenih.

Tokom 2007. godine, u skladu sa Pravilnikom zahtjeva za rješavanje stambenog pitanja zaposlenog, Grupa je riješila da dodijeli stambene kredite zaposlenima u ukupnom beskamatnom iznosu od EUR 1,282,000. Ovi krediti su odobreni na period od 20 godina kako bi se neki od ključnih zaposlenih zadržali u Društvu. Ukupan iznos kredita obračunat po zaposlenom kreće se u rasponu od EUR 28,000 do EUR 42,000. Uslov za realizaciju kredita jeste da zaposleni bude radno angažovan u Društvu na minimum period od tri godine. Ukoliko zaposleni napusti društvo prije isteka navedenog roka, on je u obavezi da odjednom otplati preostali dio kredita. Ukoliko zaposleni ne izmiri svoju obavezu, društvo ima pravo da aktivira hipoteku-zalogu i realizuje svoje potraživanje. Na dan 31. decembra 2007. godine, iznos kredita odobrenih zaposlenima ovog tipa uključeni su u ukupan iznos svih kredita odobrenih zaposlenima.

Iznos rezervisanja za obezvrjeđenje kredita zasnovan je na procjeni Rukovodstva na dan objelodanjivanja bilansa stanja nakon što su uzeti u obzir tokovi gotovine koji mogu rezultirati iz prinudne naplate umanjene za sve troškove sticanja i prodaje sredstva obezbjeđenja. Ipak, za mnoge vrste obezbjeđenja, naročito nekretnine, u Crnoj Gori su bile ozbiljno ugrožene skorim nestabilnostima na globalnom finansijskom tržištu, što je rezultiralo niskim nivoom likvidnosti za određene vrste sredstava. Kao rezultat, ostvariva vrijednost prinudne naplate može se razlikovati od procijenjene vrijednosti koja se obračunava za obezvrjeđenje.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.14. Finansijska sredstva (Nastavak)****(iii) Dugoročni finansijski plasmani raspoloživi za prodaju**

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su ili označena u ovoj kategoriji ili nisu kvalifikovana ni u jednoj od ostalih kategorija. Uključuju se u ostalu stalnu imovinu, osim ako rukovodstvo namjerava da otuđi plasman u toku 12 mjeseci od datuma bilansa stanja.

Finansijski plasmani raspoloživi sa prodaju (dugoročni i kratkoročni) sastoje se od učešća u kapitalu i inostranih subjekata

Kupovina i prodaja dugoročnih finansijskih plasmana se priznaje na datum trgovanja – tj. datum kada Društvo pristaje da kupi ili proda plasman.

Nakon početnog priznavanja svi dugoročni finansijski plasmani raspoloživi za prodaju iskazuju se po fer vrijednosti, sa izuzetkom što svaki plasman koji nema tržišnu cijenu formiranu na aktivnom tržištu odnosno čija fer vrijednost ne može biti pouzdano određena, iskazan je po nabavnoj vrijednosti uključujući transakcione troškove, umanjenoj za priznato obezvrjeđenje vrijednosti navedenih plasmana.

Dobici i gubici koji proizilaze iz promjena fer vrijednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju priznaju se direktno u kapitalu u okviru revalorizacionih rezervi, uz izuzetak gubitaka po osnovu obezvrjeđenja koji se priznaju direktno u bilansu uspjeha. Dobici ili gubici po osnovu prodaje, ili obezvrjeđenja ovih hartija od vrijednosti koji su prethodno priznati u revalorizacionih rezervama se uključuju u bilans uspjeha tekućeg perioda.

Fer vrijednost se određuju na aktivnom tržištu, ili u slučaju odsustva aktivnog tržišta, na osnovu najbolje procjene Telekoma o iznosu fer vrijednosti navedenih ulaganja korišćenjem metoda diskontovanja novčanih tokova ili oslanjanjem na mišljenje nezavisnog eksperta.

(iv) Obezvrjeđenje

Na svaki datum bilansa stanja, Grupa procjenjuje da li postoji objektivni dokaz da je neko finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava obezvrjeđena. U slučaju ulaganja u povezana pravna lica i pridružena društva, značajno opadanje fer vrijednosti ulaganja ispod njegove nabavne vrijednosti smatra se indikatorom obezvrjeđenja plasmana. Ukoliko postoji bilo kakav indikator koji ukazuje na obezvrjeđenje ulaganja u povezana pravna lica i pridružena društva, ukupni gubitak – koji predstavlja razliku između nabavne vrijednosti ulaganja i sadašnje fer vrijednosti, umanjene za gubitke po osnovu obezvrjeđenja finansijskog sredstva prethodno priznatih u bilansu uspjeha, isključuje se iz kapitala i priznaje u bilansu uspjeha u cjelosti.

(v) Obezvrjeđenje potraživanja iz poslovnih odnosa

Obezvrjeđenje potraživanja po osnovu prodaje usluga vrši se na osnovu procjenjivanja naplativosti od strane rukovodstva Grupe, a na osnovu prethodne naplate potraživanja od pretplatnika.

Kada postoji objektivni dokaz o obezvrjeđenju kredita i potraživanja ili hartija od vrijednosti koje se drže do dospeljeća a iskazuju se po amortizovanoj nabavnoj vrijednosti, iznos gubitka po osnovu obezvrjeđenja predstavlja razliku između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih gotovinskih tokova (isključujući buduće kreditne gubitke koji još nisu nastali) diskontovanih originalnom efektivnom kamatnom stopom finansijskog sredstva (tj. efektivnom kamatnom stopom koja je važila prilikom inicijalnog priznavanja). Knjigovodstvena vrijednost sredstva se umanjuje direktno ili preko ispravke vrijednosti. Iznos gubitka po osnovu obezvrjeđenja se priznaje u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**2.15. Krediti i ostale pozajmice**

Kredit i ostale pozajmice se prvobitno prikazuju po fer vrijednosti umanjenoj za iznos transakcionih troškova pribavljanja kredita. Nakon inicijalnog priznavanja, krediti se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti. Bilo koja razlika između vrijednosti primljenih sredstava i amortizovane vrijednosti prikazuje se u bilansu uspjeha tokom perioda trajanja kredita, korišćenjem efektivne kamatne stope.

2.16. Obaveze iz poslovanja i ostale obaveze

Obaveze prema dobavljačima se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem efektivne kamatne stope. U momentu inicijalnog priznavanja iskazuju se po fer vrijednosti.

2.17. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Grupa ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja i kada je vjerovatno da će odliv resursa koji stvaraju ekonomske dobiti biti potreban da se izmiri obaveza i kada se može pouzdano procijeniti iznos obaveze. Rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Rezervisanja se odmeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka koji će nastati kada se takve obaveze izmire korišćenjem stope prije oporezivanja koja odražava tekuće tržišne procjene vremenske vrijednosti novca i rizika specifičnih za obavezu. Povećanje rezervisanja usljed isteka vremena priznaje se kao rashod po osnovu kamata.

2.18. Beneficije zaposlenih***a) Porezi i doprinosi za obezbjeđenje socijalne sigurnosti zaposlenih***

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Republici Crnoj Gori, Grupa je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima, kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Grupa je takođe, obavezna da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose i priznaju se u okviru Troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda.

Grupa nema daljih obaveza prema zaposlenima osim mjesečne uplate po osnovu doprinosa penzionom fondu.

b) Otpremnine za prekid radnog odnosa

Otpremnine za prekid radnog odnosa dospijevaju za isplatu kada Grupa okonča radni odnos zaposlenog prije datuma ispunjavanja uslova za dobijanje otpremnine za odlazak u penziju ili kada zaposleni prihvati u bilo koje vrijeme da dobrovoljno napusti radno mjesto u zamjenu za te beneficije. Grupa priznaje otpremnine za prekid radnog odnosa, kada je odlučeno da se raskine ugovor o radu sa postojećim zaposlenim na osnovu detaljnog formalnog plana bez mogućnosti povratka na posao ili u slučaju kada je potrebno obezbijediti otpremnine za prekid radnog odnosa kao rezultat ponude zaposlenima napravljene kako bi se ohrabrilo dobrovoljno napuštanje radnog mjesta. Naknade koje dospijevaju nakon više od 12 mjeseci nakon datuma bilansa stanja se diskontuju i svode na njihovu sadašnju vrijednost.

Beneficije zaposlenima koje se plaćaju bez obzira na razlog odlaska zaposlenog se tretiraju kao beneficije nakon prestanka radnog odnosa.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.18. Beneficije zaposlenih (nastavak)

c) Otpremnine za odlazak u penziju

Definisana obaveza isplate naknada po osnovu otpremnina obračunava se godišnje od strane nezavisnog ovlaštenog aktuara korišćenjem metoda projektovanih jedinica kreditiranja. Sadašnja vrijednost definisanih obaveza isplate beneficija je određena diskontovanjem očekivanih budućih isplata primjenom kamatne stope visoko kvalitetnih korporativnih obveznica od 3% (2006: 5%).

Aktuarski dobici i gubici proistekli iz prethodnih korekcija i promjena u aktuarskim očekivanjima koji su veći od 10% vrijednosti planskog sredstva ili 10% sadašnje vrijednosti obaveze za definisana primanja po osnovu beneficija, priznaju se u korist ili na teret bilansa uspjeha u toku očekivanog prosječnog preostalog radnog vijeka zaposlenih. Troškovi naknada zaposlenih stečenih po osnovu izvršenog rada se priznaju direktno do nivoa do koga su naknade već iskorišćene, a amortizuju se po proporcionalnoj osnovi tokom prosječnog perioda u kome se naknade iskoriste.

d) Jubilarne nagrade

U skladu sa potpisanim Pojedinačnim kolektivnim ugovorima u okviru Grupe, Telekom, T Mobile i Internet CG su u obavezi da isplate otpremnine u iznosu od 10 minimalnih mjesečnih zarada ostvarenih u društvima između 3 i 9 minimalnih mjesečnih zarada po osnovu jubilarnih nagrada za rad ostvaren u društvu. Broj minimalnih mjesečnih zarada po osnovu jubilarnih nagrada u zavisnosti od godina radnog staža zaposlenih prikazan je u sljedećoj tabeli:

Godine radnog staža u Društvu	Broj najnižih cijena rada
10	3
20	5
30	7
34 (žene)	9
39 (muškarci)	9

Obaveze po osnovu jubilarnih nagrada se obračunavaju na isti način kao definisani planovi beneficija (kao što je objelodanjeno u 2.19c)), osim za aktuarske dobitke i gubitke proistekle iz jubilarnih plaćanja, kao i troškovi naknada zaposlenih stečenih po osnovu izvršenog rada se priznaju direktno u bilansu uspjeha u periodu u kojem su nastali.

2.19. Odloženi i tekući porez na dobit

Odloženi porez na dobit je obezbjeđen u potpunosti, korišćenjem metoda obaveze, koji se usredsređuje na privremene razlike koje se pojavljuju između poreske osnovice dijela imovine ili obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim izvještajima. Odloženi porez na dobit se određuje korišćenjem poreskih stopa (i zakonima koji regulišu porez na dobit) koje su u primjeni ili za koje se očekuje da će biti u primjeni u periodu kada se sredstvo realizuje ili obaveza izmiruje.

Odložena poreska sredstva su iznosi poreza na dobit naknadivi u budućim periodima koji se priznaju za sve privremene razlike koje se mogu odbiti u mjeri.

Tekući porez na prihod se obračunava u skladu sa usvojenom poreskom regulativom na dan sastavljanja bilansa stanja. Rukovodstvo periodično procjenjuje poreske pozicije sa osvrtom na situacije definisane usvojenom poreskom regulativom i gdje ima osnova Rukovodstvo određuje rezervisanja za iznose koje očekuje da će platiti Poreskoj upravi.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.19. Odloženi i tekući porez na dobit (Nastavak)**

Stavke poreskih pozicija Grupe koje predstavljaju procjenu, ponovno se procjenjuju od strane rukovodstva Grupe na datum svakog bilansa stanja. Obaveze se knjiže za pozicije poreza na dobit, ako rukovodstvo procjenjuje da će najverovatnije rezultovati dodatnim poreskim obavezama u slučaju da poreske vlasti odluče da naknadno ispitaju ove pozicije. Procjena se zasniva na tumačenju poreskih zakona koji su stupili na snagu na datum bilansa stanja, svim poznatim sudskim odlukama i odlukama drugih nadležnih tijela vezano za ova pitanja. Obaveze za zatezne kamate, kamate i ostale poreze se priznaju na osnovu najbolje procjene rukovodstva o potencijalnom odlivu sredstava potrebnom da se obaveze namire na datum bilansa stanja.

2.20. Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja Društva uključuju poreze na nekretnine, doprinose na teret poslodavca po osnovu zarada, kao i razne ostale poreze i doprinose plaćene na osnovu republičkih i opštinskih propisa. Sve prethodno pomenute vrste poreza i doprinosa su uključene u bilans uspjeha kao dio ostalih poslovnih rashoda.

2.21. Akcijski kapital

Akcije iz redovnog poslovanja se klasifikuju kao kapital. Dodatni troškovi koji su direktan proizvod emitovanja novih akcija ili mogućnosti prikazani su u kapitalu kao odbitak od priliva, umanjen za iznos poreza.

2.22. Priznavanje prihoda od fiksne telefonije

Prihodi od prodaje se iskazuju po fer vrijednosti. Prihodi se priznaju i evidentiraju u trenutku pružanja ugovorene usluge ako se mogu pouzdano izmjeriti i kada je vjerovatno da će doći do priliva budućih ekonomskih koristi u Grupi.

2.22.1 Prihodi od telekomunikacionih usluga**2.22.1.1 Odlazni domaći i međunarodni pozivi**

Prihod od poziva unutar Crne Gore, i odlazećih internacionalnih poziva su naplaćeni su od korisnika Telekomu, i knjiženi su po njihovoj fakturisanjoj vrijednosti umanjenoj za efektivni diskont i PDV, u trenutku rezervisanja za ugovorene usluge.

2.22.1.2 Telekomunikaciona pretplata

Telekomunikaciona pretplata predstavlja nadoknadu za korišćenje telefonskih linija. Pretplata se korisnicima fakturiše mjesečno, bez obzira na njihovo korišćenje mreže.

2.22.1.3 Mjesečna radio-difuzna pretplata

Od 1. januara 2004. godine do 31. avgusta 2007. godine, prihodi po osnovu mjesečne radio-difuzne pretplate (RTV odnosno pretplata radio i TV difuzije, zajedno) fakturiše Crnogorski Telekom u ime i za račun Agencije za radio-difuziju, pri čemu se navedena pretplata ne uključuje u prihode Grupe. Agencija za radio-difuziju snosi rizik naplate potraživanja po osnovu mjesečne radio-difuzne pretplate od 1. januara 2004. godine. Grupa nije povajder radio difuznih usluga i u skladu sa navedenim, nema bilo kakav kreditni rizik povezan sa navedenim uslugama, kao ni bilo kakav uticaj na formiranje njihovih cijena. Prihodi se priznaju samo prihod od provizije po osnovu naplate.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.22. Priznavanje prihoda od fiksne telefonije (Nastavak)**

Od 1. septembra, 2007 godine, radio-televizijska pretplata se ne naplaćuje od strane Crnogorskog Telekom, budući da je obaveza istekla a novi ugovor po tom osnovu nije zaključen. Naplata prethodno fakturisanih usluga je nastavljena po osnovu već sklopljenih ugovora.

2.22.2 Prihodi i rashodi po osnovu direktnih međunarodnih dolaznih i odlaznih poziva

Prihodi i rashodi po osnovu međunarodnih dolaznih i odlaznih poziva uključuju prihode i rashode po osnovu ostvarenog međunarodnog saobraćaja preko Zajednice JPTT i Telekom Srbija, kao i prihode i rashode po osnovu direktnog međunarodnog saobraćaja i obračuna izmirenja obaveza.

Prihodi i rashodi po osnovu direktnog međunarodnog saobraćaja i obračuna odnose se na prihode i rashode od međunarodnih dolaznih, odnosno odlaznih poziva ostvarenih sa zemljama sa kojima je Grupa uspostavila direktan obračun međunarodnog telefonskog saobraćaja. Dio ostvarenih prihoda odnosno rashoda po navedenom osnovu, evidentiran je na osnovu procjene izvršene u skladu sa internim obračunima ostvarenog saobraćaja.

2.22.3 Prihodi i rashodi interkonekcije

Prihodi interkonekcije obuhvataju prihode po osnovu ostvarenog dolaznog telefonskog saobraćaja mobilnog operatera T-Mobile d.o.o., Podgorica, ProMonte GSM d.o.o., Podgorica, i od jula 2007. godine M-tel d.o.o. i Telekom Srbija koji tranzitira preko ili se završio u mreži Telekom Crne Gore.

Rashodi interkonekcije obuhvataju rashode po osnovu ostvarenog odlaznog saobraćaja korisnika Telekom upućenog korisnicima pojedinih kompanija mobilne telefonije i Telekomu Srbije na teritoriji Republike Srbije.

Budući da Grupa ukida i inicira saobraćaj u i iz svoje mreže, djeluje kao upravitelj i u skladu sa navedenim, prihodi i rashodi interkonekcije su prikazani u bruto iznosima u ovim finansijskim izvještajima. Prihodi i rashodi interkonekcije se priznaju u trenutku njihovog nastanka odnosno u trenutku pružanja usluge. Prihodi su prikazani po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za PDV i popuste.

Prihod se primarno ostvaruje od usluga koje se pružaju pretplatnicima i trećim povezanim licima upotrebom mreža fiksne i mobilne telefonije. Prihod se priznaje kada se iznos dobiti može pouzdano izmjeriti, kada je izvjesno da će društvo steći korist od budućih aktivnosti, a posebni uslovi su opisani u grupama aktivnosti koje su opisane paragrafima koji slijede.

Angažovanja prema pretplatnicima uglavnom uključuju naknadu aktivacije, prodaju opreme, pretplatu i mjesečnu naknadu za korišćenje mreže. Grupa smatra da će različite grupe ovih aktivnosti biti priznate kao različiti izvori zarade za svrhe IFRS izvještavanja i klasifikuje prihod za svaku od kategorija kao što je prikazano u Napomeni 24 upotrebom rezidualne metode.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**2.23. Prihodi mobilne telefonije****2.23.1 Post-paid usluge***A) Prihodi odlaznog saobraćaja*

Odlazni saobraćaj predstavlja upotrebu telekomunikacione mreže Grupe od strane korisnika i ostalih trećih strana. Korisnicima i trećim stranama se naplaćuje odlazni saobraćaj na osnovu njihovog korišćenja, pomnoženo sa cijenom koja je precizirana ugovorom. Prihodi se priznaju u trenutku pružanja usluge.

B) Prihodi od mjesečne pretplate

Post-paid pretplata predstavlja nadoknadu za korišćenje mreže mobilne telefonije. Pretplata se novim post-paid pretplatnicima fakturiše za tekući mjesec, odnosno za mjesec u kom su aktivirani, dok se za postojeće post-paid pretplatnike fakturiše za mjesec unaprijed bez obzira na njihovo korišćenje mreže.

2.23.2 Pre-paid prihodi

Prihodi od pre-paid usluga se evidentiraju u trenutku prodaje pre-paid bonova (vaučera), s tim što se na kraju obračunskog perioda vrši razgraničenje prihoda po osnovu neutrošenih minuta.

2.23.3 Prihodi od prodaje robe i nabavna vrijednost prodate robe

Prihodi od prodaje robe najvećim dijelom se odnose na prodaju post-paid i pre-paid paketa i mobilnih telefonskih aparata. Navedeni prihodi od prodaje robe koji se odnose na prodaju post-paid paketa i mobilnih aparata evidentiraju se u trenutku prodaje, dok se prihodi od prodaje robe koji se odnose na prodaju pre-paid paketa evidentiraju u trenutku pružanja usluge.

Nabavna vrijednost prodate robe uključuje vrijednost prodatih pre-paid vaučera ("MO Bonova"), SIM kartica i mobilnih telefonskih aparata i evidentira se u trenutku prodaje.

2.23.4 Prihodi i rashodi po osnovu roaming-a

Prihodi i rashodi po osnovu roaming-a od i prema operaterima mobilne telefonije koji se nalaze izvan teritorije Republike Crne Gore iskazani su po fakturisanim vrijednostima operatera mobilne telefonije sa kojima Grupa ima sklopljen Ugovor o međunarodnom GSM roaming-u.

Finansijska klirinška kuća Ciberneta prati saobraćaj, usaglašen i potvrđen od tehničke klirinške kuće EDS, i u ime Grupe, vrši naplatu odnosno plaćanja po osnovu usaglašenih potraživanja i obaveza od i prema operaterima mobilne telefonije.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**2.23.5 Prihodi i rashodi interkonekcije**

Prihodi od interkonekcije obuhvataju prihode od domaćeg i međunarodnog saobraćaja upućenog od korisnika ProMonte GSM d.o.o., Podgorica ("ProMonte GSM") i ostalih korisnika preko mreže Grupe. Rashodi interkonekcije obuhvataju rashode po osnovu ostvarenog odlaznog saobraćaja korisnika T-Mobile upućenog korisnicima ProMonte GSM i ostalim korisnicima preko mreže Grupe. Prihodi i rashodi interkonekcije prikazani su u bruto iznosu u ovim finansijskim izvještajima obzirom da Grupa prekida i inicira saobraćaj u i iz mreže. Prihodi i rashodi interkonekcije se evidentiraju u trenutku nastanka navedenih usluga.

2.24. Prihodi od prodaje internet usluga

Prihodi od prodaje se iskazuju po fer vrijednosti primljene nadoknade ili potraživanja. Prihodi se priznaju umanjeni za porez na dodatu vrijednost (PDV) i popuste.

Prihodi se najvećim dijelom odnose na prihode ostvarene prodajom iznajmljenih linija, Internet kapaciteta i prodajom usluga interneta, fizičkim i pravnim licima. Prihodi se priznaju kada se iznos prihoda može pouzdano izmjeriti i kada je vjerovatno da će doći do priliva budućih ekonomskih koristi u Grupu.

Unaprijed naplaćeni prihodi se iskazuju kao odloženi prihodi i prenose u redovne prihode u trenutku izvršenja usluge.

2.25. Ostali rashodi telekomunikacionih usluga

Ostali prihodi obuhvataju uglavnom prihode od ostalih usluga kao što su iznajmljivanje telefonskih kapaciteta, telefonskih linija, listing poziva, usluge govorne pošte, telegrama i drugo. Navedeni prihodi evidentiraju se u periodu u kome su nastali. Iznosi fakturirani za nove priključke korisnika se evidentiraju u periodu u kome je korisnik priključen.

2.26. Troškovi operativnog zakupa

Operativni zakup predstavlja zakup u kojem su značajan dio rizika i koristi povezani sa vlasništvom zadržani od strane zakupodavca. Troškovi zakupa najvećim dijelom se odnose na zakup interneta, vodova, poslovnog i skladišnog prostora i ostalih troškova zakupa. Troškovi zakupa iskazani su u bilansu uspjeha u stvarno nastalim iznosima, odnosno primjenom proporcionalne metode, tokom trajanja ugovora o zakupu.

2.27. Prihodi / rashodi od kamata i drugi troškovi pozajmljivanja

Prihodi i rashodi po osnovu kamata i drugi troškovi pozajmljivanja knjiže se u korist i na teret obračunskog perioda na koji se odnose, korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

2.28. Prihodi od dugoročnih plasmana

Prihodi od dividendi po osnovu ulaganja u dugoročne finansijske plasmane priznaju se kada se ostvari pravo na primanje dividendi.

2.29. Pravična (fer) vrijednost

Poslovna politika Grupe je da objelodani informacije o fer vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. U Republici Crnoj Gori, ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta. Rukovodstvo Grupe vrši procjenu rizika i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Grupe, iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****2.29. Pravična (fer) vrijednost (Nastavak)**

Rukovodstvo Grupe procjenjuje njenu ukupnu izloženost riziku, i u slučajevima kada procijeni da vrijednost sredstava iskazana u poslovnim knjigama nije realizovana, priznaje se rezervisanje. Prema mišljenju Rukovodstva, izvještajne knjigovodstvene vrijednosti su najvalidnije i najkorisnije izvještajne vrijednosti u skladu sa sadašnjim tržišnim uslovima.

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu se utvrđuje korišćenjem tehnika procjene. Nominalna vrijednost umanjena za obezvrjeđenje potraživanja od kupaca i obaveza prema dobavljačima je približna njihovoj fer vrijednosti, na osnovu istorijskih podataka o stopama izmirenja navedenih potraživanja u prethodnom periodu. Fer vrijednost finansijskih obaveza za potrebe objelodanjivanja se procjenjuje diskontovanjem budućih ugovorenih novčanih tokova po važećim tržišnim kamatnim stopama raspoloživim Grupi za slične finansijske instrumente.

3. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM**3.1. Faktori finansijskih rizika**

Poslovne aktivnosti Grupe izlažu Grupu različitim finansijskim rizicima, uključujući kreditne rizike, rizik likvidnosti, rizik deviznih valuta i rizik kamatnih stopa. Grupa ne koristi derivativne finansijske instrumente na bilo kojoj drugoj formi osiguranja protiv gubitaka usljed rizika.

Ne postoji formalni okvir za upravljanje rizikom koji je uspostavljen u Grupi. Odbor direktora uglavnom se fokusira na kreditni rizik i rizik likvidnosti i djeluje prilikom individualnih slučajeva kako bi ublažio rizik i minimizirao gubitke.

Skorašnji usponi i padovi na globalnom i Crnogorskom finansijskom tržištu: Trenutna globalna kriza likvidnosti koja je krenula sredinom 2007. godine, dovela je, između ostalog, do nižeg nivoa dostupnih sredstava na tržištu kapitala, slabije likvidnosti na svim nivoima bankarskog sektora i često viša cijena kreditnih sredstava koje banke nabavljaju jedne od drugih, a zapažena je i veoma visoka nestabilnost na berzi. Neizvjesnosti na globalnim finansijskim tržištima su takođe dovele do kraha banaka i protiv čega se preduzimaju mjere u Sjedinjenim Američkim Državama, Zapadnoj Evropi, Crnoj Gori i kao i na ostalim zemljama. U svakom slučaju, ukupni efekti trenutne finansijske krize teško je predvidjeti i zaštititi se od istih. Rukovodstvo je u nemogućnosti da pouzdano procijeni efekte na finansijske izvještaje Grupe daljeg pogoršanja likvidnosti na finansijskim tržištima i još veće nestabilnosti valuta i tržišta kapitala. Rukovodstvo vjeruje da preduzima sve potrebne mjere da omogući i održi rast poslovnih aktivnosti Društva u datim okolnostima.

3.2. Kreditni rizik

Kreditni rizik se odnosi na gotovinu i gotovinske ekvivalente, depozite položene kod banaka, i na kreditnu izloženost potrošačima.

Odbor direktora Grupe je donio odluku koja će komercijalna banka biti partner Grupe, uzimajući u obzir sve faktore analize rizika: ukupnu imovinu, učešće na tržištu, sigurnost fondova. Principi upravljanja kreditnim rizikom usaglašeni su sa politikom rizika Matične kompanije Grupe. Da bi izbjegli značajnu koncentraciju kreditnog rizika, gotovina i gotovinski ekvivalenti i kratkoročni plasmani položeni su u pet različitih banaka. U skladu sa politikom rizika Matične kompanije Grupe, kratkoročni finansijski plasmani – oročeni depoziti su dodatno obezbijeđeni garancijom banke sa ciljem obezbjeđenja odgovarajuće sigurnosti plasmana. Upravljanje kreditnim rizikom uključuje sastavljanje detaljnih mjesečnih izvještaja o upravljanja sredstvima koji se podnose višem rukovodstvu sa svim neophodnim podacima o gotovini i kratkoročnim plasmanima.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****3. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM****3.2. Kreditni rizik (Nastavak)**

U slučaju da se pretplatnici pojedinačno nezavisno kategoriziju, te kategorije se koriste kod ocjene kreditnog rizika. U suprotnom, ako ne postoji pojedinačna kategorizija, kontrola rizika procjenjuje kreditnu sposobnost pretplatnika, uzimajući u obzir prethodno iskustvo u naplati i ostale faktore. Osim ukupne izloženosti, Grupa nije izložena značajnoj koncentraciji kreditnog rizika budući da je njena izloženost rasprostranjena na veliki broj klijenata. Grupa koristi sistem podsjetnika koji rezultira obustavljanjem daljeg pružanja usluga, što predstavlja glavno sredstvo naplate dospjelih potraživanja. Takođe, u skladu sa stanjem i brojem neplaćenih računa, Grupa koristi opciju pokretanja sudskih sporova. Međutim, dužnici Grupa takođe mogu biti pod negativnim uticajem nestabilnosti globalnog i Crnogorskog finansijskog tržišta, što može uticati na njihovu sposobnost da namire iznose koje duguju. Sve gori uslovi poslovanja kupaca takođe mogu imati uticaj na predviđanja rukovodstva vezano za tokove gotovine i njihovu procjenu obezvrjeđenja finansijskih i nefinansijskih sredstava. Do mjere u kojoj su takve informacije dostupne, rukovodstvo uzima u obzir izmijenjene procjene očekivanih budućih tokova gotovine u svojim procjenama obezvrjeđenja.

U cilju uspješnog upravljanja kreditnim rizikom koji nastaje u vezi sa nemogućnošću naplate, više rukovodstvo dva put mjesečno razmatra izvještaje koje sastavlja odjeljenje za upravljanje sredstvima, i donosi odluke o mjerama koje treba preduzeti.

3.3 Rizik likvidnosti

Obazrivo rukovođenje rizikom likvidnosti implicira održavanje zadovoljavajućeg nivoa gotovine i hartija od vrijednosti koje se mogu unovčiti na tržištu, mogućnost finansiranja kroz adekvatan iznos izvršenih kreditnih olakšica i mogućnost da se zatvori naša tržišna pozicija. Obim finansiranja velikoprodaje se značajno smanjio u posljednje vrijeme. Takve okolnosti mogu uticati na sposobnost Grupe da po potrebi obezbijedi dodatne zajmove. Nabavka značajnih investicija odnosno ulaganja u nekretnine i opremu često se preduzima uz pomoć kredita odobrenih od strane dobavljača kako bi se upravljalo likvidnošću. Grupa nema stranih zajmova i kredita. Šta više, sve kamatonosne finansijske obaveze dospijevaju u roku od jedne godine. Grupa je u ograničenoj mjeri izložena riziku likvidnosti pošto posjeduje značajan iznos gotovine i gotovinskih ekvivalenata. Pri tom, u skladu sa ugovorima o kratkoročnom investiranju, kratkoročni plasmani mogu biti povučeni u svako doba i iskorišćeni u svrhe namirivanja obaveza. Na mjesečnom nivou, više rukovodstvo razmatra izvještaje o likvidnosti koje sastavlja odjeljenje za upravljanje sredstvima, i poredi planirane sa ostvarenim prilivima i odlivima gotovine, i shodno tome donosi odluke o budućim koracima.

3.4 Valutni rizik

Društvo posluje na međunarodnom nivou, te je izloženo određenim rizicima deviznih valuta, koji proističu iz različitih izlaganja deviznim valutama u pogledu Specijalnih prava vučenja i US dolara, korišćenih za obračun dijela međunarodnih prihoda i rashoda po osnovu ostvarenog telekomunikacionog saobraćaja

Na dan 31. decembra 2008. godine, da se EUR umanjio/uvećao za 20 % u odnosu na SRD, gdje su ostale varijable ostale nepromijenjene, godišnji porez na prihod nakon oporezivanja bi bio umanjen/uvećan za iznos 42.246 EUR (2007. godina: 75.177 EUR), što bi uglavnom bio rezultat povećanja/smanjenja deviznog kursa SRD prilikom denominacije potraživanja i obaveza iz poslovnih aktivnosti.

Na dan 31. decembra 2008. godine, ukoliko bi se EUR umanjio/uvećao za 20 % u odnosu na USD, gdje su ostale varijable ostale nepromijenjene, godišnji porez na prihod nakon oporezivanja bi bio umanjen/uvećan za iznos 12.965 EUR (2007. godine: 72.292 EUR) što bi uglavnom bio rezultat prihoda/rashoda prilikom denominacije depozita položenih kod banaka izraženih u USD.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****3. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM****3.5 Rizik kamatne stope**

Društvo ima ograničene – fiksne kamate na primljene kredite. Kamatonosna aktiva uključuje depozite i kredite odobrene drugim kompanijama i bankama po fiksnim kamatnim stopama.

Na primjer, ako je Grupa primjenjivala kamatnu stopu u iznosu od 9% sa uvećanim popustom na dugoročna potraživanja i kredite odobrene zaposlenima, iznos toga bi bio dodatni godišnji trošak u prosječnom iznosu od EUR 0.315 miliona (2007. godine: EUR 0.350 miliona).

U pogledu kratkoročnih investicija, kreditni rizik se svodi na najmanju mjeru uz fiksnu kamatnu stopu koja se ne može mijenjati tokom ugovorenog perioda. Dalje, ukoliko bi Grupa htjela da povuče svoja sredstva prije dospijeća, kamatna stopa bi ostala na istom nivou tokom cijelog perioda; ne postoji zatezna kamata ili smanjenje početne kamatne stope. Upravljanje rizikom kamatne stope podrazumijeva detaljno izvještavanje o stanju u trezoru na nedjeljnom nivou višem rukovodstvu, gdje će izvještaj obuhvatati sve neophodne informacije.

3.6 Upravljanje rizikom kapitala

Grupa upravlja svojom imovinom kao kapitalom. Ukupan iznos imovine sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine je EUR 216.681.816 (31. Decembra 2007.: EUR 214.050.749).

Namjera Grupe u okviru upravljanja kapitalnim rizikom jeste obezbjeđivanje nastavka poslovanja na neodređeno vrijeme sa ciljem isplate prihoda većinskim vlasnicima i beneficija ostalim dioničarima i održavanje optimalne strukture kapitala sa ciljem smanjenja nabavne vrijednosti kapitala.

Kako bi se održala postojeća ili dalje prilagodila struktura kapitala, Grupa može da prilagodi iznos dividendi koje se isplaćuju većinskim vlasnicima, vraća ulog većinskim vlasnicima, emituje nove akcije ili da prodaje imovine da bi se smanjila dugovanja. Takođe, Grupa kontroliše da li njen kapital iznad minimalnih zakonskih zahtjeva. Budući da je Grupa poslovala sa dobitkom, ne postoji mogućnost da se nivo njenog kapitala spusti ispod onog koji je zakonski regulisan. Grupa ne raspolaže pozajmljenim sredstvima, te zato ne nadgleda odnos sopstvenog kapitala i pozajmljenih sredstava.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

4. INFORMACIJE PO SEGMENTIMA

Primarni oblik izvještavanja – poslovni segment

Grupa je na dan 31. decembra 2007. i 2008. godine organizovana u okviru tri osnovna segmenta:

- (1) Usluge fiksne telefonije;
- (2) Usluge mobilne telefonije; i
- (3) Internet usluge.

Rezultati po segmentima za godinu koja se završava 31. decembra 2007. i 2006. su prikazani u pregledima koji slijede:

Prihodi

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Prihodi fiksne telefonije	87.182.769	74.992.459
Minus: Prihodi unutar segmenta	(9.380.322)	(9.541.338)
	77.802.447	65.451.121
Prihodi mobilne telefonije	68.347.439	72.212.495
Minus: Prihodi unutar segmenta	(6.148.236)	(7.350.836)
	62.199.203	64.861.659
Prihodi Interneta	3.997.318	4.303.386
Minus: Prihodi unutar segmenta	(1.165.076)	(2.268.055)
	2.832.242	2.035.331
Ukupni prihodi Grupe	142.833.892	132.348.111

Rezultati po segmentima (Dobit iz poslovnih aktivnosti)

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Usluge fiksne telefonije	21.000.039	7.813.740
Usluge mobilne telefonije	18.108.508	13.214.000
Internet	989.330	443.416
Ukupna dobit iz poslovnih aktivnosti Grupe	40.097.877	21.471.156

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

4. INFORMACIJE PO SEGMENTIMA (Nastavak)

Ostale segmentne informacije prikazane su u okviru bilansa uspjeha kao što slijedi:

Amortizacija

	2007.	Iznosi u EUR 2008.
Fiksna telefonija	9.854.805	11.404.566
Mobilna telefonija	10.113.174	10.232.698
Ukupna amortizacija Grupe	19.967.979	21.637.264

Ispravka vrijednosti i otpis potraživanja iz poslovnih odnosa

	31. decembar 2007.	(In EUR) 31. decembar 2008.
Fiksna telefonija	11.288.496	11.484.576
Mobilna telefonija	5.840.859	7.819.488
Internet	359.217	294.750
Ukupno ispravljena potraživanja iz poslovnih odnosa Grupe	17.488.572	19.598.814

	2007	(In EUR) 2008
Fiksna telefonija	(572.695)	651.086
Mobilna telefonija	908.726	2.026.243
Internet	111.534	(64.467)
Ukupna sumnjiva potraživanja Grupe	447.565	2.612.862

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

4. INFORMACIJE PO SEGMENTIMA (Nastavak)

Sredstva i obaveze po segmentima na dan 31. decembra 2008. i 2007. godine prikazane su u pregledu koji slijedi:

Sredstva

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Sredstva		
Fiksna telefonija	191.192.937	182.413.879
Eliminacija između segmenta	(21.247.182)	(24.203.223)
	169.945.755	158.210.656
Mobilna telefonija	80.415.237	91.910.047
Eliminacija između segmenta	(438.184)	(1.881.846)
	79.977.053	90.028.201
Internet	4.984.673	7.074.054
Eliminacija između segmenta	(289.968)	(557.057)
	4.694.705	6.516.997
Ukupna sredstva Grupe	254.617.513	254.755.854

Obaveze

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Fiksna telefonija	25.779.201	28.534.586
Eliminacija unutar segmenta	(684.817)	(2.165.382)
	25.094.384	26.369.204
Mobilna telefonija	15.458.628	14.235.085
Eliminacija unutar segmenta	(525.822)	(3.151.068)
	14.932.806	11.084.018
Internet	615.910	1.246.901
Eliminacija unutar segmenta	(76.336)	(637.318)
	539.574	609.583
Ukupno obaveze Grupe	40.566.764	38.062.805

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

4. INFORMACIJE PO SEGMENTIMA (Nastavak)

Investicije

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Fiksna telefonija	9.719.479	9.438.020
Mobilna telefonija	18.885.684	5.637.761
Internet	259.015	45.808
Ukupne investicije Grupe	28.864.178	15.121.589

5. NEMATERIJALNA ULAGANJA

	Licence	Softveri	Nematerijalna ulaganja u pripremi	Iznosi u EUR Ukupno
Nabavna vrijednost				
Početno stanje, 1. januar 2007.	13.304.678	9.234.885	2.795	22.542.358
Povećanja	2.647.542	303.608	128.951	3.080.101
Prenosi	-	63.079	(2.797)	60.282
Stanje, 31. decembra 2007.	15.952.220	9.601.572	128.949	25.682.741
Ispravka vrijednosti				
Početno stanje, 1. januar 2007.	2.912.762	4.506.416	-	7.419.178
Amortizacija	833.183	1.377.574	-	2.210.757
Stanje, 31. decembra 2007.	3.745.945	5.883.990	-	9.629.935
Sadašnja vrijednost				
31. decembar 2007. godine	12.206.275	3.717.582	128.949	16.052.806
31. decembar 2006. godine	10.391.916	4.728.469	2.795	15.123.180

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

5. NEMATERIJALNA ULAGANJA (Nastavak)

	Iznosi u EUR			
	Licence	Softveri	Nematerijalna ulaganja u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Početno stanje, 1. januar 2008.	15.952.220	9.601.572	128.949	25.682.741
Povećanja	195.767	255.395	752.708	1.203.870
Prenosi	479.295	-	(50.959)	428.336
Otuđenje	(19.713)	(2.292.577)	-	(2.312.290)
Stanje, 31. decembra 2008.	16.607.569	7.564.390	830.698	25.002.657
Ispravka vrijednosti				
Početno stanje, 1. januar 2008.	3.745.945	5.883.990	-	9.629.935
Amortizacija	962.550	1.417.576	-	2.380.126
Otuđenje	(19.713)	(2.289.071)	-	(2.308.784)
Stanje, 31. decembra 2008.	4.688.782	5.012.495	-	9.701.277
Sadašnja vrijednost				
31. decembar 2008. godine	11.918.787	2.551.895	830.698	15.301.380
31. decembar 2007. godine	12.206.275	3.717.582	128.949	16.052.806

Sadašnja vrijednost licenci Grupe na dan 31. decembra 2008. godine uključuje licencu za obavljanje javnih fiksnih telekomunikacionih usluga neto sadašnje vrijednosti od 4,483,620 EUR (31. decembar 2007. godine: 4,719,600 EUR). Agencija za telekomunikacije Republike Crne Gore izdala je Telekomu Licencu za obavljanje javnih fiksnih telekomunikacionih usluga na period od 25 godina, počevši od 1. januara 2002. U skladu sa Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju visine naknade za registraciju i licence telekomunikacionih operatera i telekomunikacionih serviseru od 5. novembra 2004. godine, Ministarstvo ekonomije Vlade Republike Crne Gore propisalo je posebnu, jednokratnu, godišnju naknadu za obavljanje međunarodnog saobraćaja koja se procjenjuje za svaku godinu perioda važenja telekomunikacione licence, koja uključuje čitav period važenja licence u iznosu od 120,000 EUR. Navedena naknada plaća se jednokratno u iznosu utvrđenom od strane Agencije za telekomunikacije Republike Crne Gore. U skladu sa gore opisanim, vrijednost telekomunikacione licence je povećana za 2,760,000 EUR počevši od 1. januara 2004. do isteka licence. Licenca je izdata za period od 23 godine. Sadašnja vrijednost licence za pružanje usluga u međunarodnom saobraćaju uključena u sadašnju vrijednost licenci iznosi 2.190.000 EUR na dan 31. decembar 2008. godine (31. decembar 2007. godine.: 2.280.000EUR).

Sadašnja vrijednost licenci uključuje je i posebnu licencu za instalaciju, održavanje i rad javne mreže telekomunikacija, čija knjigovodstvena vrijednost 31. decembra 2008. godine iznosi 2,414,301 EUR (31. decembra 2007. godine: 2,631,600 EUR), a izdata je od strane Agencije za telekomunikacije Republike Crne Gore 1. januara 2002. godine. Ova licenca daje pravo Grupi da pruža usluge preko javne mobilne mreže, u skladu sa Zakonom o telekomunikacijama. Ova licenca je važeća na teritoriji Crne Gore u narednih 15 godina.

U pogledu ovih licenci, Grupa je u obavezi da plaća godišnju naknadu Agenciji za telekomunikacije Republike Crne Gore (Agencija) koja se obračunava u iznosu od jednog procenta od ukupno ostvarenih prihoda u prethodnoj kalendarskoj godini. Obaveze prema Agenciji su prikazane u bilansu uspjeha u okviru ostalih poslovnih rashoda.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

5. NEMATERIJALNA ULAGANJA (Nastavak)

Agencija za radio-difuziju Republike Crne Gore je u oktobru 2007. godine izdala Grupi na period od 10 godina licencu za izgradnju i korišćenje distribucije radio i televizijskih programa korisnicima (IPTV licenca). U skladu sa pravilima izdavanja i korišćenja licence za distribuciju radio i televizijskih programa Grupa je dužna da isplati odjednom naknadu za registraciju u iznosu od EUR 75,000.

Od 2008. godine Grupa ima obavezu uplate godišnje naknade Agenciji za radio-difuziju Republike Crne Gore, koja se obračunava po osnovu iznosa od 5% od prihoda koji je Grupa stekla od pružanja tih usluga u prethodnoj godini.

Agencija za telekomunikacione i poštanske usluge Republike Crne Gore je 28. marta 2007. godine dodijelila Grupi 3G licencu na period od 5 godina. Grupa je u aprilu 2007. godine izvršila uplatu u iznosu od sticanja EUR 2,400,042 kao naknadu za sticanje 3G licence. Sadašnja vrijednost licence na dan 31. Decembra 2008. godine iznosi EUR 133,370.

Agencija za telekomunikacione i poštanske usluge Republike Crne Gore je 12. marta 2007. godine odobrila Grupi licencu za fiksne bežične prijemnike na period od 15 godina. Grupa je izmirila svoje obaveze po tom osnovu u aprilu 2007. godine u iznosu od EUR 172,500.

Agencija za telekomunikacione usluge Republike Crne Gore je 13. februara 2007. godine produžila opštu licencu koju Grupa već posjeduje a koja se odnosi na web-usluge na period od 10 godina. Naknada za ovu licencu će se otplaćivati na mjesečnom nivou u iznosu od 1% od ukupnog godišnjeg prihoda.

6. GUDVIL

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2007.
<u>Gudvil</u>		
Stanje, 1. januara	941.624	941.624
Povećanja u toku perioda	-	-
Stanje, 31. decembra	941.624	941.624

U skladu sa Odlukom Odbora direktora Grupe od 7. marta 2005. godine (19. februar 2004. godine), Telekom je iskoristivši pravo preče kupovine zaključio ugovor o kupovini dijela kapitala Interneta Crna Gora d.o.o., Podgorica za iznos EUR 435,700 (EUR 1,750,000 za 2004. godinu), čime je postao vlasnik dodatnih 15% kapitala Interneta CG (60% u 2004. godini).

Pregled alokacije gudvila na nivou poslovnih segmenata prikazan je u tabeli koja slijedi:

	31. decembar 2007.	(In EUR) 31. decembar 2007.
Fiksna telefonija i Internet	564.974	564.974
Mobilna telefonija	376.650	376.650
	941.624	941.624

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

6. GUDVIL (Nastavak)

Na dan 31. decembra 2007. i 2008. godine matično preduzeće je imalo 100% udjela u kapitalu Internet-a CG. Gudvil je alociran na jedinice Grupe koje generišu gotovinu identifikovane u skladu sa poslovnim segmentima. Nadoknadi iznos jedinica Grupe koje generišu gotovinu je određen na osnovu proračuna upotrebne vrijednosti. Ove kalkulacije koriste projekcije novčanih tokova zasnovane na finansijskim budžetima odobrenim od strane rukovodstva za period od pet godina. Novčani tok za period od pet godina je ekstrapolarizovan upotrebom izračunate stope rasta prikazane u pregledu ispod. Stopa rasta ne prevazilazi dugoročnu prosječnu stopu rasta za telekomunikaciono poslovanje.

Osnovne pretpostavke koje su korišćene za proračun upotrebne vrijednosti:

	Fiksna Telefonija i Internet	Mobilna Telefonija
EBITDA	25%	40%
Stopa rasta	2%	2%
Diskontna stopa	13%	13%

Ove pretpostavke su korišćene u analizama svake od jedinica Grupe koje generišu gotovinu u sklopu segmenata poslovanja.

Rukovodstvo je odredilo granicu bruto budžeta na osnovu ranijeg izvršenja i očekivanja u razvoju tržišta. Korišćena prosječna stopa rasta sastoji se iz procjena izvještaja industrije. Diskontne stope su prikazane pre odbijanja poreza i prikazuju određene rizike u vezi sa odgovarajućim segmentima.

7. NEKRETNINE, POSROJENJA I OPREMA

	Iznosi u EUR				
	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema i ostala imovina	Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Početno stanje, 1. januar 2007.	2.959.682	74.312.881	96.440.978	5.664.086	179.377.627
Povećanja	-	77.682	10.154.687	15.551.708	25.784.077
Prenos na nematerijalna ulaganja	-	3.612.585	3.667.367	(7.343.031)	(63.079)
Otuđenja i rashodovanja	-	(1.464)	(1.688.674)	-	(1.690.138)
Stanje, 31. decembra 2007. godine	<u>2.959.682</u>	<u>78.001.684</u>	<u>108.574.358</u>	<u>13.872.763</u>	<u>203.408.487</u>
Ispravka vrijednosi					
Početno stanje, 1. januar 2006.	-	13.115.785	46.068.097	284.011	59.467.893
Amortizacija	-	3.365.762	14.637.634	-	18.003.396
Obezvrjeđenje (Napomena 29)	-	-	-	(246.174)	(246.174)
Otuđenja i rashodovanja	-	(458)	(1.460.641)	-	(1.461.099)
Stanje, 31. decembra 2007. godine	<u>-</u>	<u>16.481.089</u>	<u>59.245.090</u>	<u>37.837</u>	<u>75.764.016</u>
Sadašnja vrijednost					
31. decembar 2007. godine	<u>2.959.682</u>	<u>61.520.595</u>	<u>49.329.268</u>	<u>13.834.926</u>	<u>127.644.471</u>
31. decembar 2006. godine	<u>2.959.682</u>	<u>61.197.096</u>	<u>50.372.881</u>	<u>5.380.075</u>	<u>119.909.734</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

7. NEKRETNINE, POSROJENJA I OPREMA (Nastavak)

Iznosi u EUR

	<u>Zemljište</u>	<u>Građevinski objekti</u>	<u>Oprema i ostala imovina</u>	<u>Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi</u>	<u>Ukupno</u>
Nabavna vrijednost					
Početno stanje, 1. januar 2008.	2.959.682	78.001.684	108.574.358	13.872.763	203.408.487
Povećanja	-	316.130	6.829.571	6.772.018	13.917.719
Prenosi	-	734.576	12.103.288	(13.266.200)	(428.336)
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(1.010.896)	-	(1.010.896)
Stanje, 31. decembra 2008. godine	2.959.682	79.052.390	126.496.321	7.378.581	215.886.974
Ispravka vrijednosti					
Početno stanje, 1. januar 2008.	-	16.481.089	59.245.090	37.837	75.764.016
Amortizacija	-	3.415.684	15.841.453	-	19.257.137
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(882.326)	-	(882.326)
Stanje, 31. decembra 2008. godine	-	19.896.773	74.204.217	37.837	94.138.827
Sadašnja vrijednost					
31. decembar 2008. godine	2.959.682	59.155.617	52.292.104	7.340.744	121.748.147
31. decembar 2007. godine	2.959.682	61.520.595	49.329.268	13.834.926	127.644.471

Grupa ne posjeduje kompletnu dokumentaciju vezanu za vlasničke listove nad zemljištem u iznosu EUR 150,200 i građevinskim objektima u iznosu EUR 185,708. Grupa je u postupku pribavljanja vlasničkih listova za ovo zemljište i građevinske objekte nad kojima posjeduje kontrolu.

8. FINANSIJSKA SREDSTVA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU

Iznosi u EUR

Plasmani raspoloživi za prodaju

Ulaganja u kapital satelitskih organizacija u inostranstvu

	<i>%</i>	<u>31. decembar 2007.</u>	<u>31. decembar 2008.</u>
- Intelsat Ltd.	0.0061	23.795	24.799
- New Skies Satellites N.V.	0.0061	575	575
		24.370	25.374

Dugoročna ulaganja su denominovana u sledećim valutama:

	<u>31. decembar 2007.</u>	<u>31. decembar 2008.</u>
EUR	575	575
USD	23.795	24.799
	24.370	25.374

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

9. PLASMANI U PRIDRUŽENA PRAVNA LICA

		Iznosi u EUR	
	% Učešća	31. decembar 2007.	31. decembar 2008.
- PTT Standard d.o.o. Podgorica	20.00	345.924	345.924
Servisni centar za elektronsko poslovanje			
E - Mon d.o.o., Podgorica	35.00	225.389	225.389
		571.313	571.313
Minus: Ispravka vrijednosti		(345.924)	(345.924)
		225.389	225.389

U skladu sa odlukom Odbora Direktora po pitanju osnivanja Uslužnog centra za pružanje bankarskih usluga elektronskim putem 14. oktobra 2004. godine, Telekom je, u saradnji sa pravnim licem, Pexim d.o.o., Beograd osnovao Uslužni centar za pružanje bankarskih usluga elektronskim putem, E-Mon d.o.o., Podgorica. Telekom je učestvovao svojom infrastrukturuom i telekomunikacijskim kapacitetima kako je navedeno 31. decembra 2004. godine, u sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih tokova gotovine koje će Grupa ostvariti prvenstveno iznajmljujući internet kapacitete i prostor, ISDN pristup i VPN mreže bankama. U skladu sa odlukom Rukovodstva Grupe, osnova za izračunavanje sadašnje vrijednosti budućih tokova gotovine jednaka je primjeni godišnje kamatne stope od 5%.

Uzimajući u obzir gubitke i likvidaciju društva, investicija a PTT Standard je potpuno obezvrijeđena.

Pregled finansijskih informacija o pridruženim pravnim licima dat je u tabeli ispod:

	Imovina	Obaveze	Prihodi	Rashodi	Dobit/ Gubitak
Stanje, 31. decembar 2007.					
PTT Standard d.o.o.	-	-	-	-	-
Servisni centar za elektronsko poslovanje E - Mon d.o.o.	1.044.548	1.044.548	502.563	425.494	77.069
Stanje, 31. decembar 2008.					
PTT Standard d.o.o.	-	-	-	-	-
Servisni centar za elektronsko poslovanje E - Mon d.o.o.	1.115.307	1.115.307	468.967	346.323	122.644

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

10. DUGOROČNI KREDITI I OSTALA POTRAŽIVANJA

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Dugoročni krediti dati zaposlenima	2.229.887	2.339.529
Dugoročna potraživanja	3.285.624	2.882.115
Unaprijed plaćene beneficije zaposlenima	1.000.540	1.006.740
Unaprijed plaćen zakup GSM lokacija	431.591	495.199
Ostali unaprijed plaćeni iznosi	35.664	3.289
	6.983.307	6.726.871

Fer vrijednosti kredita datih zaposlenima i dugoročnih potraživanja jednake su njihovim knjigovodstvenim vrijednostima.

Kreditni dati zaposlenima

Dospijeca nediskontovanih dugoročnih kredita odobrenih zaposlenima prikazana su u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
- od dvije do pet godina	790.270	922.831
- preko pet godina	2.352.998	2.730.460
	3.143.268	3.653.291

Dugoročni krediti i potraživanja u iznosu od EUR 2.510.094 odnose se na kredite odobrene zaposlenima u Grupi. Krediti su odobreni sa rokom otplate od 5, 7, 10 i 20 godina i godišnjom kamatnom stopom od 1.5% do 2%. Iznos odobrenih sredstava po zaposlenom kreće se od EUR 5,000 do EUR 50,000. Određenom broju zaposlenih u Telekomu, kreditna obaveza je umanjena za 0.5% za svaku godinu efektivnog radnog staža ostvarenog do 31. decembra 1993. godine i procenat umanjenja kreće se od 3.5% do 14.5% ukupnog iznosa odobrenog kredita. Pravo na umanjenje zaposleni su ostvarili po osnovu izdvajanja doprinosa za stambenu izgradnju do 1993. godine.

Važeća efektivna kamatna stopa na ove kredite date zaposlenima bila je 7.5% u 2008. i 2007. godini u skladu sa stopom koju koristi nezavisni procjenitelj.

Radi obezbjeđenja uredne otplate kredita, Telekom je obezbijedio hipoteke na stambene jedinice korisnika kredita. U skladu sa ugovorom zaposleni je obavezan da odmah po kupovini, odnosno izgradnji stambene jedinice izvrši uknjižbu prava svojine na ime Grupe i da za iznos kreditne obaveze ustanovi založno pravo - hipoteku I reda na nepokretnosti pribavljenoj odnosno izgrađenoj sredstvima kredita. Dokaz o izvršenom uknjižavanju založnog prava, zaposleni je dužan da dostavi najviše u roku od 5 mjeseci od dana uplate prvog iznosa za kredit. Radi obezbjeđenja otplate kredita, T Mobile i Crnogorski Telekom su obezbijedili hipoteke na stambene jedinice korisnika kredita kao obezbjeđenje navedenih kredita. Ukupan iznos kredita za koje društva nisu dobila hipoteku i koje stoga nisu upisane u relevantan sudski registar iznosi EUR 181.734, pa tako ukupna izloženost Grupe kreditnom riziku nastala je usljed kredita bez zaloga iznosi EUR 181.734 (2007: EUR 1.211.951). Ipak, za mnoge vrste obezbjeđenja, naročito nekretnine, u Crnoj Gori su bile ozbiljno ugrožene skorim nestabilnostima na globalnom finansijskom tržištu, što je rezultiralo niskim nivoom likvidnosti za određene vrste sredstava. Kao rezultat toga, vrijednost ostvarena prodajom sredstva obezbjeđenja može se razlikovati od vrijednosti koja se pripisivala tom sredstvu prilikom procjene ispravke vrijednosti.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

10. DUGOROČNI KREDITI I OSTALA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Dugoročna potraživanja

Dospijeca nediskonovanih dugoročnih potraživanja prikazana su u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
- od dvije do pet godina	2.962.625	2.962.625
- preko pet godina	1.481.312	740.656
	4.443.937	3.703.281

Potraživanja od Vlade Republike Crne Gore u neto iznosu od EUR 3.594.472 sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine (31. decembar 2007. godine: EUR 3.920.769) predstavljaju sadašnju vrijednost očekivanih budućih priliva koje bi Grupa ostvarila u skladu sa Ugovorom o prenosu udjela (prenosu osnivačkih prava u Radio-difuznom centru d.o.o., Podgorica) zaključenim 10. decembra 2004. godine između Telekoma Crne Gore i Vlade Republike Crne Gore. U skladu sa pomenutim ugovorom, RDC je postao vlasništvo države. U skladu sa Odlukom rukovodstva Grupe, osnova za obračun sadašnje vrijednosti očekivanih budućih gotovinskih tokova je jednaka primjeni godišnje kamatne stope od 7.5%, koja odgovara stopi korišćenju od strane nezavisnog procjenitelja. Ukupni efekti prihoda priznatog korišćenjem efektivne kamatne stope evidentirani su na teret dobiti 2008. godine iznosili EUR 273.702 (2007: 433.458).

Navedenim Ugovorom, Vlada Republike Crne Gore se obavezala da plati Grupi kupoprodajnu cijenu preciziranu Ugovorom o prenosu udjela u iznosu EUR 5,943,937 u roku od deset godina od dana zaključenja ovog Ugovora sa grejs periodom od 18 mjeseci na koji se ne zaračunava kamata.

Kao što je dalje navedeno u Ugovoru, po isteku grejs perioda, a do isteka druge godine od dana zaključenja Ugovora, Vlada Republike Crne Gore je dužna da isplati Grupi iznos od EUR 300,000 u jednakim mjesečnim ratama i to svakog prvog u mjesecu za nastupajući mjesec. U trećoj i četvrtoj godini otplate Vlada Republike Crne Gore se obavezuje da plati Grupi godišnje iznose od EUR 600,000 u jednakim mjesečnim ratama i to svakog prvog dana u mjesecu za nastupajući mjesec. Ostatak kupoprodajne cijene Vlada Republike Crne Gore će isplatiti Grupi u sljedećih šest godina, tako što se preostali iznos dijeli na jednake 72 mjesečne rate koje se uplaćuju svakog prvog dana u mjesecu za nastupajući mjesec.

Unaprijed plaćene naknade zaposlenima

Preplaćene naknade zaposlenima u iznosu od EUR 1.006.740 (2007: EUR 1.000.540) odnose se na diskont na kredite zaposlenih izračunat na osnovu važeće kamatne stope i 75% otpisanih kredita odobrenih određenom broju zaposlenih u skladu sa Članom 39 Statuta Društva i Člana 41 Pravila o ispunjavanju uslova za rješavanje stambenog pitanja. Diskont se tretira kao nagrada zaposlenom koja se priznaje u bilansu uspjeha za vrijeme trajanja kredita ili očekivnog radnog staža zaposlenog, u zavisnosti od toga šta je kraće, dok se 75% otpisa tretira kao avansno plaćanje beneficija zaposlenog, koje se amortizuju u toku perioda lojalnosti (Napomena 2.15 (ii)).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

10. DUGOROČNI KREDITI I OSTALA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Tokom 2007. godine, u skladu sa Statutom Društva i Pravilnikom ispunjenja uslova za rješavanje stambenog pitanja zaposlenog, Izvršni odbor Društva je donio odluku o odobrenju stambenih kredita zaposlenima u beskamatnom iznosu od iznosu EUR 1,282,000. Ovi krediti su odobreni na period od 20 godina kako bi se neki od ključnih zaposlenih zadržali u Grupi. Ukupan iznos kredita obračunat po zaposlenom kreće se u rasponu od EUR 28,000 do EUR 42,000. Uslov za realizaciju kredita jeste da zaposleni bude radno angažovan u društvu na minimum period od tri godine. Ukoliko zaposleni napusti društvo prije isteka navedenog roka, on je u obavezi da odjednom otplati preostali dio kredita. Ukoliko zaposleni ne izmiri svoju obavezu, društvo ma pravo da pokrene zalog i realizuje svoje potraživanje. Ipak, za mnoge vrste obezbjeđenja, naročito nekretnine, u Crnoj Gori su bile ozbiljno ugrožene skorim nestabilnostima na globalnom finansijskom tržištu, što je rezultiralo niskim nivoom likvidnosti za određene vrste sredstava. Kao rezultat toga, vrijednost ostvarena prodajom sredstva obezbjeđenja može se razlikovati od vrijednosti koja se pripisivala tom sredstvu prilikom procjene ispravke vrijednosti.

11. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Gotovina u blagajni	7.258	6.655
Gotovina bankovnim računima	3.016.075	4.591.081
Kratkoročni depoziti sa dospijanjem od tri mjeseca	31.650.000	12.550.000
	34.673.333	17.147.736

Na dan 31. decembra 2008. godine, kratkoročni depoziti se odnose na depozite oročene kod domaćih banaka, na period do tri mjeseca i prosječnom godišnjom kamatnom stopom od 7.27% (2007: 7.37%). Gotovina i gotovinski ekvivalenti su preračunati u EUR.

12. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Neobezbijeđeni kratkoročni depozit	32.600.000	-
Obezbiijeđeni kratkoročni depozit koji je po kreditnoj instituciji		
kreditna klasifikacija A3	-	46.750.000
kreditna klasifikacija Aa3	-	8.200.000
kreditna klasifikacija Aa2	7.500.000	7.200.000
	40.100.000	62.150.000

Kratkoročni finansijski plasmani predstavljaju depozite sa periodom dospijanja od tri mjeseca do jedne godine i prosječnom kamatnom stopom 7.27% (2007. godine: 7.37%). Svi kratkoročni finansijski plasmani su izraženi u EUR. Tokom 2008. godine, plasmani su u ukupnom iznosu dodatno obezbijeđeni od strane kreditne institucije sa kreditnim klasifikacijama A3, Aa3, Aa2 (u 2007. godini: bez kreditne klasifikacije u iznosu od EUR 32.600.000 i iznos od EUR 7.500.000 sa kreditnom klasifikacijom Aa2).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

13. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVNIH ODNOSA I OSTALA POTRAŽIVANJA

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Potraživanja od kupaca u zemlji	27.391.836	33.428.848
Potraživanja od kupaca u inostranstvu	3.878.164	5.333.788
Potraživanja od Magyar Telekom Grupe (Napomena 34)	232.806	27.356
Potraživanja od Deutsche Telekom Grupe (Napomena 34)	536.571	607.479
Ostala potraživanja po osnovu poreza	838.791	92.208
Kratkoročni deo dugoročnih potraživanja	826.075	938.151
Ostala potraživanja	649.686	840.911
	34.353.929	41.268.741
Ispravka vrijednosti	(17.488.572)	(19.598.814)
	16.865.357	21.669.927

Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja su preračunata u stranim valutama kao što slijedi:

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
EUR	15.528.802	20.625.697
SDR	1.336.555	1.044.230
	16.865.357	21.669.927

Fer vrijednost potraživanja iz poslovnih odnosa i ostalih potraživanja, prikazana je u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Potraživanja od kupaca u zemlji	10.581.387	14.330.516
Potraživanja od kupaca u inostranstvu	3.200.041	4.833.306
Potraživanja od Magyar Telekom Grupe	232.806	27.356
Potraživanja od Deutsche Telekom Grupe	536.571	607.479
Ostala potraživanja po osnovu poreza	838.791	92.208
Kratkoročni deo dugoročnih kredita i potraživanja	826.075	938.151
Ostala potraživanja	649.686	840.911
	16.865.357	21.669.927

Starosna struktura potraživanja dospjelih na dan izvještavanja za koje nije izvršena ispravka vrijednosti prikazana je u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2007.	31. decembar 2008.
Od 1 do 30 dana	2.375.428	3.341.426
Od 31 do 90 dana	1.676.057	1.507.723
Više od 90 dana	1.234.810	1.505.278
	5.286.295	6.354.427

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

13. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVNIH ODNOSA I OSTALA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

	Kupci u zemlji		Kupci u inostranstvu	
	31. decembar 2007.	31. decembar 2008.	31. decembar 2007.	31. decembar 2008.
Od 1 do 30 dana	1.235.081	2.955.886	1.140.347	385.540
Od 31 do 90 dana	1.116.764	1.277.396	559.294	230.327
Više od 90 dana	859.843	1.007.395	374.966	497.882
	3.211.688	5.240.677	2.074.607	1.113.749

Promjene na ispravci vrijednosti potraživanja prikazane su u sljedećoj tabeli:

	Iznosi u EUR	
	2007.	2008.
Stanje, 1. januara	17.136.203	17.488.572
Dodatna ispravka u toku godine (Napomena 29)	452.248	2.612.862
Otpis u toku godine	(77.933)	(508.977)
Efekti pozitivnih/negativnih kursnih razlika	(21.946)	6.357
Stanje, 31. decembra	17.488.572	19.598.814

Promjene na ispravci vrijednosti pojedinačnih potraživanja prikazane su u sljedećoj tabeli:

	Kupci u zemlji		Kupci u inostranstvu	
	2007.	2008.	2007.	2008.
Stanje, 1. januara	16.544.037	16.810.448	592.166	678.124
Dodatna ispravka u toku godine (Napomena 29)	344.345	2.796.861	107.904	(183.999)
Otpis u toku godine	(77.933)	(508.977)	-	-
Efekti pozitivnih/negativnih kursnih razlika	-	-	(21.946)	6.357
Stanje, 31. decembra	16.810.448	19.098.332	678.124	500.482

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

13. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVNIH ODNOSA I OSTALA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Obezvrjeđenje potraživanja od kupaca u zemlji zasnovano je na starosnoj strukturi potraživanja sa datumom njihovog dospeljeća. Obezvrjeđenje potraživanja od kupaca u zemlji formira se na osnovu analiza naplate u prethodnim periodima i ažurira se jednom godišnje. Obezvrjeđenje potraživanja potraživanja od kupaca u inostranstvu izvršena su pojedinačno na osnovu procjene rukovodstva o njihovoj naplati na osnovu naplate od inostranih partnera iz prethodnih perioda. Najznačajnije pojedinačno obezvrjeđenje vezano je za Zajednicu JPTT u iznosu od EUR 188.660 (2007: 196.327) i Ellite 214,076 (2007: 214,076).

14. DATI AVANSI I AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Procjena potraživanja po osnovu međunarodnih dolaznih poziva	1.163.076	953.212
Unaprijed obračunati troškovi - Magyar Telekom Grupa	221.512	25.055
Unaprijed obračunati troškovi - Deutsche Telekom Grupa	239.845	525.008
Avansi plaćeni za obrtnu imovinu	68.179	83.501
Avansi plaćeni za nekretnine i opremu	4.000	4.000
Unaprijed plaćeni zakup GMS lokacija	121.371	350.417
Razgraničeni prihodi od interkonekcije	1.825.524	992.873
Potraživanja po osnovu prodaje plasmana u Crnogorsku komercijalnu banku	1.860.635	-
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	616.148	699.079
	6.120.289	3.633.145

Fer vrijednost datih avansa i aktivnih vremenskih razgraničenja jednaka je njihovoj naknadivoj vrijednosti.

Dati avansi i aktivna vremenska razgraničenja su denominovani u sledećim valutama:

	31. decembar 2007.	31. decembar 2008.
EUR	5.830.880	3.633.145
SDR	280.409	-
	6.120.289	3.633.145

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

15. ZALIHE

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Kablovi, žice i ostali materijal	1.998.873	2.399.766
Zalihe za preprodaju	3.580.505	2.088.312
	5.579.378	4.488.078
Ispravka vrijednosti zaliha koje su zastarjele	(1.557.430)	(838.820)
	4.021.948	3.649.258

Promjene na ispravci vrijednosti zaliha prikazane su u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Stanje, 1. januara	1.496.266	1.557.430
Dodatna ispravka u toku godine	61.164	-
Ukidanje ispravke vrednosti u toku godine	-	(718.610)
Stanje	1.557.430	838.820

Vrijednost zaliha priznatih kao trošak u iznosu 838.820 EUR (2007: 1.557.430) uključuje iznos obezvrjeđenja po osnovu svođenja vrijednosti zaliha do njihove neto ostvarive prodajne vrijednosti - slučaj kada su zalihe u potpunosti ili djelimično zastarjele ili je došlo do smanjenja njihove prodajne cijene. Obezvrjeđenje je u 2008. godini umanjeno kao rezultat završetka investicija u toku za koju su prethodnih godina nabavljene određene zalihe.

16. IZDVOJENA NOVČANA SREDSTVA

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Izdvojena novčana sredstva kod Zajednice JPTT	299.630	312.265
Izdvojena novčana sredstva kod kliring kuće Cybernet	658.067	288.184
Ukupno	957.697	600.449

Ostala imovina je denominovana u sledećim valutama:

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
EUR	658.067	288.184
USD	299.630	312.265
Ukupno	957.697	600.449

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

16. IZDOJENA NOVČANA SREDSTVA (Nastavak)

Ostalu imovinu predstavljaju izdvojena novčana sredstva kod Zajednice JPTT (koja se sastoji od subjekata koji pružaju telekomunikacione usluge iz republika bivše Jugoslavije) u iznosu od EUR 3,012,265 (USD: 440,244) za 2007. i EUR 334,278 (USD: 440,244) za 2008. i 2007. godinu, predviđena su za posebne potrebe i korišćena su za izmirenje obaveza za međunarodni telekomunikacijski saobraćaj realizovan prije 1. jula 2002. godine preko Zajednice JPTT.

Ostalu imovinu takođe predstavljaju izdvojena novčana sredstva u klirinškoj kući „Cybernet“ u iznosu od EUR 288,184 i EUR 658,067 za 2008. i 2007. godinu, koja su položena kao depozit sa posebnim namjenama i ona se koriste za izmirivanje obaveza za roming.

17. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

a) Finansijski instrumenti po kategorijama

Računovodstvene politike za finansijske instrumente primijenjene su na stavke prikazane u sljedećem pregledu:

Kreditni i potraživanja

Imovina iskazana u bilansu stanja	31. decembar 2007.	31. decembar 2008.
Dugoročni krediti i potraživanja	5.515.511	5.221.644
Kratkoročni finansijski plasmani	40.100.000	62.150.000
Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja	16.865.357	21.669.927
Izdvojena novčana sredstva	957.697	600.449
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	34.673.333	17.147.736
Ukupno	98.111.897	106.789.755

Obaveze iskazane po amortiovanj nabavnoj vrijednosti

Obaveze iskazane u bilansu stanja	31. decembar 2007.	31. decembar 2008.
Obaveze iz poslovanja i ostale obaveze bez poreza	17.446.041	15.258.400
Ukupno	17.446.041	15.258.400

b) Kreditna vrijednost finansijskih sredstava

Kreditni kvalitet finansijskih sredstava koja nisu dospjela niti ispravljena su prikazana u pregledu koji slijedi:

Dugoročni krediti i potraživanja	December 31, 2007	December 31, 2008
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom B+	3.285.624	2.882.115
Ugovorne strane bez kreditnog rejtinga	2.229.887	2.339.529
	5.515.511	5.221.644

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

17. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (Nastavak)

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Garancija banke sa eksternim kreditnim rejtingom		
Garantovani kratkoročni depozit od kreditne institucije		
kreditna klasifikacija Aa2	7.200.000	7.200.000
kreditna klasifikacija Aa3	-	10.657.206
kreditna klasifikacija A2	-	2.050.000
kreditna klasifikacija A3	27.473.333	58.921.619
Banke bez kreditnog rejtinga	-	468.911
	34.673.333	79.297.737

Potraživanja iz poslovnih aktivnosti

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom		
Domaći kupci	9.684.252	10.961.109
Strani kupci	1.894.809	4.354.392
	11.579.061	15.315.501

Potraživanja dospjela na dan izvještavanja za koje nije izvršena ispravka vrijednosti prikazana je u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2007.		31. decembar 2008.	
	domaći	strani	domaći	strani
Potraživanja umanjena za ispravku	12.895.939	3.969.418	16.201.786	5.468.141
Dospjela a ne ispravljena	3.211.688	5.240.677	2.074.607	1.113.749
Niti dospjela niti niti ispravljena	9.684.251	10.961.109	14.127.179	4.354.392
	25.791.877	20.171.204	32.403.572	10.936.282

Izdvojena novčana sredstva

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom	957.697	600.449
	957.697	600.449

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

18. AKCIJSKI KAPITAL

	Na dan 31. decembra 2007.			Na dan 31. decembra 2008.		
	Broj akcija	%	Vrijednost	Broj akcija	%	Vrijednost
Upisani, uplaćeni kapital						
- Magyar Telekom	36.177.950	76,53	107.902.165	36.177.950	76,53	107.902.165
Privatizacioni fondovi	268.317	0,57	710.791	248.921	0,53	742.417
Ostala pravna lica	5.228.931	11,06	15.684.969	6.878.023	14,55	20.513.975
Fizička lica	5.598.742	11,84	16.698.469	3.969.046	8,40	11.837.837
	47.273.940	100.00	140.996.394	47.273.940	100	140.996.394

Na dan 31. decembra 2008. i 2007. godine nominalna vrijednost po akciji je iznosila EUR 2.98254. Akcije Telekom se kotiraju na NEX Montenegro berzi. Tržišna vrijednost po akciji na dan 31. decembra 2008. godine iznosila je EUR 2,4727 (31. decembar 2007: EUR 6,3500).

19. STATUTARNE REZERVE

U skladu sa lokalnom statutarom regulativom, Grupa ima obavezu da izdvaja najmanje 5% ostvarene bruto dobiti na ime statutarne rezervi sve dok iznos ovih rezervi ne dostigne 1/10 akcijskog kapitala Grupe. Navedene rezerve su namijenjene za pokriće gubitaka i ne mogu se distribuirati akcionarima osim u slučaju likvidacije Grupe.

20. OBAVEZE IZ POSLOVANJA I OSTALE OBAVEZE

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Dobavljači u zemlji	6.867.721	5.973.577
Dobavljači u inostranstvu	9.435.087	7.302.711
Zarade i naknade zarada	122.306	124.849
Obaveze po osnovu ostalih poreza i socijalnog osiguranja	149.203	1.398.390
Obaveze prema Magyar Telekom Grupi	52.093	407.371
Obaveze prema Deutsche Telekom Grupi	133.142	1.107.576
Ostale obaveze	835.692	342.316
	17.595.244	16.656.790

Obaveze iz poslovnih aktivnosti su izražene u sljedećim valutama:

	31. decembar 2007.	31. decembar 2008.
EUR	16.577.702	15.523.328
SDR	955.714	833.001
USD	61.828	299.752
GBP	-	709
	17.595.244	16.656.790

Fer vrijednost obaveza iz poslovanja i ostalih obaveza jednaka je njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti. Ugovoreno dospjeće obaveza iz poslovnih aktivnosti i ostalih obaveza je do 30 dana.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

21. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA I PRIMLJENI AVANSI

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Pasivna vremenska razgraničenja – procjena po osnovu međunarodnih odlaznih poziva	736.256	412.394
Razgraničeni troškovi prema Magyar Telekom Grupi	2.463.704	590.192
Razgraničeni troškovi prema Deutsche Telekom Grupi	62.342	64.423
Obaveze po osnovu dividendi	233.685	559.585
Primljeni avansi po osnovu pre-paid vaučera	1.126.512	628.922
Unaprijed naplaćeni internet sati	204.604	263.004
Obaveze po osnovu primljenih avansa i unaprijed naplaćeni iznosi	205.185	375.298
Ostale razgraničene obaveze	7.127.423	9.441.054
	12.159.711	12.334.872

Struktura ostalih razgraničenih obaveza i troškova prikazana je u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Lokalne opštinske naknade	1.945.072	1.266.540
Marketing	635.972	687.574
Interkonekcija	1.537.442	1.916.429
Poštanske usluge	257.513	182.674
Električna energija	218.143	190.310
Bonusi	292.053	1.573.703
Održavanje	-	251.310
Ne-geografski kodovi	203.405	405.923
Nekretnine i oprema i njihovo održavanje	557.333	79.747
IPTV usluge	-	230.166
Razgraničeni troškovi po osnovu procijenjenog saobraćaja sa roming partnerima	177.825	103.856
Razgraničeni prihodi	690.641	618.093
Ostale razgraničene obaveze	612.024	1.934.729
	7.127.423	9.441.054

Pasivna vremenska razgraničenja i primljeni avansi su izraženi u sljedećim valutama:

	31. decembar 2007.	31. decembar 2008.
EUR	11.945.865	12.283.395
SDR	213.846	-
USD	-	51.477
	12.159.711	12.334.872

Fer vrijednost pasivnih vremenskih razgraničenja i primljenih avansa jednaka je njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

22. REZERVISANJA

	31. decembar 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Stanje, 1. januara	15.881.531	6.068.452
Povećanja	970.247	4.611.525
Iskorišćeno u toku godine	(10.783.326)	(4.334.647)
Stanje, 31. decembra	6.068.452	6.345.330
Minus: Dugoročni deo	(893.007)	(1.150.788)
	5.175.445	5.194.542

Promene na računima rezervisanja su prikazane u sljedećoj tabeli:

	Otpremnine	Sudski sporovi	Naknade Rukovodstvu i zaposlenima	Naknade zaposlenima	Ukupno
Stanje, 1. januara 2007.	9.820.235	4.671.973	425.784	963.539	15.881.531
Rezervisanja u toku godine	128.486	372.655	606.111	(137.005)	970.247
Iskorišćeno u toku godine	(9.948.721)	(53.021)	(648.737)	(132.847)	(10.783.326)
Stanje, 31. decembra 2007.	-	4.991.607	383.158	693.687	6.068.452
Stanje, 1. januara 2008.	-	4.991.607	383.158	693.687	6.068.452
Rezervisanja u toku godine	3.813.505	267.475	100.894	429.651	4.611.525
Iskorišćeno u toku godine	(3.813.505)	(356.268)	(111.252)	(53.622)	(4.334.647)
Stanje, 31. decembra 2008.	-	4.902.814	372.800	1.069.716	6.345.330
Minus: Dugoročni deo	-	-	(148.092)	(1.002.696)	(1.150.788)
Kratkoročno rezervisanje	-	4.902.814	224.708	67.020	5.194.542

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

22. REZERVISANJA (Nastavak)

Rezervisanja za naknade zaposlenima su kao što sledi:

	Rezervisanja za jubilarne nagrade	Rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju	Ukupno
Stanje, 1. januara 2007.	618.491	345.048	963.539
Povećanja	(43.085)	(93.920)	(137.005)
Iskorišćeno u toku godine	(77.939)	(54.908)	(132.847)
Stanje, 31. decembra 2007.	497.467	196.220	693.687
Minus: dugoročni deo	(497.467)	(196.220)	(693.687)
Kratkoročno rezervisanje	-	-	-
Stanje, 1. januara 2008.	497.467	196.220	693.687
Povećanja	265.128	164.523	429.651
Iskorišćeno u toku godine	(53.313)	(309)	(53.622)
Stanje, 31. decembra 2008.	709.282	360.434	1.069.716
Minus: Dugoročni deo	(642.262)	(360.434)	(1.002.696)
Kratkoročno rezervisanje	67.020	-	67.020

a) Beneficije zaposlenima

Rezervisanja za beneficije zaposlenima izvršena su na osnovu sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu jubilarnih nagrada i otpremnina za odlazak u penziju, koje su predviđene Pojedinačnim kolektivnim ugovorom društava unutar Grupe.

Prema Kolektivnom ugovoru:

- Poslodavac je u obavezi da isplati otpremnine zaposlenima u iznosu 10 minimalnih osnovnih cijena rada ustanovljenih u Grupi nakon ispunjavanja uslova za odlazak u penziju. Isplata dopijeva na dan penzionisanja, ali ne kasnije od 30 dana nakon posljednjeg radnog dana zaposlenog.
- Poslodavac je u obavezi da isplati jubilarne nagrade zaposlenima u skladu sa navedenim:
 - za 10 godina staža u Grupi, iznos 3 minimalne osnovne cijene rada ustanovljene u Grupi;
 - za 20 godina staža u Grupi, iznos 5 minimalne osnovne cijene rada ustanovljene u Grupi;
 - za 30 godina staža u Grupi, iznos 7 minimalne osnovne cijene rada ustanovljene u Grupi;
 - za 39 godina staža u Grupi, iznos 9 minimalne osnovne cijene rada ustanovljene u Grupi;

Doprinosi za penziona i invalidsko osiguranje i ostala socijalna davanja Republici Crnoj Gori priznaju se kao trošak perioda u kojem ih je zaposleni zaradio.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

22. REZERVISANJA (Nastavak)

Grupa snosi troškove raskida ugovora sa zaposlenima bez obzira na razlog odlaska zaposlenog (Napomena 34).

b) Rezervisanja za sudske sporove

Rezervisanja za sudske sporove u iznosu EUR 4.902.814 (2007: EUR 4.991.607), najvećim dijelom se odnose na rezervisanja izvršena po osnovu sudskog spora koji je pokrenut u februaru 2007. godine od strane bivših zaposlenih Grupe u iznosu od EUR 3,943,400, sudskog spora za štetu nanijetu usljed prekida telefonskih kablova i prekida rada govornica, kao i sudski spor pokrenut od strane zaposlenih Radio-difuznog centra za neplaćeni prekovremeni rad i godišnji odmor u periodu od 1997. do 2005. godine i neplaćene otpremnine. Dalje, priznata su rezervisanja za realizovane preuzete obaveze u organizaciji "Intelsat" u iznosu od EUR 200,000.

23. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA I OBAVEZE

Odložena sredstva i obaveze po osnovu poreza na dobit se prebijaju u slučajevima gdje je postajalo zakonsko pravo na netiranje tekućih poreskih sredstava i tekućih poreskih obaveza.

a) Odložena poreska sredstva

	Stanje 31. decembra 2006.	Uticaj na bilans uspjeha	Stanje 31. decembra 2007.	Uticaj na bilans uspjeha	Stanje 31. decembra 2008.
Nematerijalna imovina	(768)	230	(538)	(641)	(1.179)
Nekretnine, postrojenja i oprema	9.362	(1.902)	7.460	1690	9.150
Ukupno	8.594	(1.672)	6.922	1.049	7.971

b) Odložene poreske obaveze

	Stanje 31. decembra 2006.	Uticaj na bilans uspjeha	Stanje 31. decembra 2007.	Uticaj na bilans uspjeha	Stanje 31. decembra 2008.
Nematerijalna imovina	1.130.344	(215.812)	914.532	-	914.532
Nekretnine, postrojenja i oprema	1.502.380	234.571	1.736.951	11.529	1.748.480
Ukupno	2.632.724	18.759	2.651.483	11.529	2.663.012

Odložene poreske obaveze se odnose na privremene razlike između osnovice po kojoj se nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim izvještajima Grupe. Sve privremene razlike odnose se na značajno veće stope poreske amortizacije. Na dan 31. decembra 2007. godine, Grupa nije imala poreskih gubitaka koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

24. PRIHODI

a) Usluge fiksne telefonije i usluge interneta	Iznosi u EUR	
	2007.	2008.
Pretplata, konekcija i ostali prihodi	8.717.955	11.354.269
Prihodi od odlaznih domaćih poziva	16.553.103	14.889.307
Prihodi od odlaznih međunarodnih poziva	4.849.896	2.988.798
Ukupni prihodi od odlaznih poziva	21.402.999	17.878.105
Prihodi od dolaznih domaćih poziva	8.437.440	1.343.388
Prihodi od dolaznih međunarodnih poziva	29.839.823	20.941.320
Ukupni prihodi od dolaznih poziva	38.277.263	22.284.708
Zakupljene linije i prenos podataka	4.015.392	3.483.201
Prihodi od pružanja usluga interneta fizičkim licima	851.315	316.206
Prihodi od web prezentacije i hostinga	117.084	119.348
ADSL	3.070.265	5.468.473
MIPNET	1.544.236	1.904.921
EXTRA TV	-	2.398.298
Prihod od pristupa internetu	-	641.495
Prihodi od prodaje opreme	758.141	917.107
Ostali prihodi	1.880.039	720.321
Ukupni prihodi od pružanja usluga fiksne telefonije i interneta	80.634.689	67.486.452
b) Usluge mobilne telefonije	Iznosi u EUR	
	2007.	2008.
Post-paid prihodi		
- odlazni domaći i međunarodni pozivi	15.387.651	16.004.241
- mjesečna pretplata	2.649.940	5.284.683
	18.037.591	21.288.924
Prodaja paketa i pre-paid vaučera	25.019.193	21.264.057
Prodaja mobilnih telefona	2.086.418	1.500.003
Prihodi od roming-a	9.285.755	8.038.210
	36.391.366	30.802.270
Prihodi po osnovu interkonekcije	7.767.276	12.338.690
Ostali prihodi	2.970	431.775
	62.199.203	64.861.659

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

25. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

	2007.	Iznosi u EUR 2008.
Dobici po osnovu prodaje plasmana	5.066.897	-
Prihod po osnovu promjene brenda	669.549	-
Prihodi od dividendi	-	26.449
Ostali prihodi	171.812	184.992
	5.908.258	211.441

26. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	2007.	Iznosi u EUR 2008.
Troškovi neto zarada i naknada zarada	12.939.178	12.806.755
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada	1.387.054	1.399.963
Doprinosi za penziono i invalidsko osiguranje	5.648.101	5.479.527
Otpremnine, jubilarne nagrade i otpremnine za prijevremeni odlazak članova Rukovodstva u penziju (Napomena 22)	128.487	3.813.505
Otpremnine za članove Rukovodstva (Napomena 22)	606.111	-
Rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade (Napomena 22)	(137.005)	429.651
Ostali troškovi zaposlenih	1.656.461	2.119.491
	22.228.387	26.048.892

27. AMORTIZACIJA I OBEZVRJEĐENJE

	2007.	Iznosi u EUR 2008.
Amortizacija osnovnih sredstava	18.003.396	19.257.137
Amortizacija nematerijalnih ulaganja	2.210.757	2.380.126
Obezvrjeđenje nekretnina, postrojenja u opreme u pripremi (Napomena 7)	(246.174)	-
	19.967.979	21.637.263

28. TROŠKOVI KORIŠĆENJA USLUGA DRUGIH OPERATERA

	2007.	Iznosi u EUR 2008.
Troškovi korišćenja usluga fiksnih i mobilnih operatera u zemlji	16.170.017	18.420.138
Troškovi korišćenja usluga fiksnih i mobilnih operatera u inostranstvu	12.524.042	8.973.451
	28.694.059	27.393.589

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

29. OSTALI POSLOVNI RASHODI

	Iznosi u EUR	
	2007.	2008.
Troškovi materijala, održavanja i naknade za izvršene usluge	8.197.534	9.298.396
Marketing	5.650.972	5.249.873
Povećanje ispravke vrijednosti sumnjivih potraživanja priznate u bilansu uspjeha (Napomena 13)	447.565	2.612.862
Zakup	1.284.106	1.052.819
Troškovi telekomunikacione licence	1.411.211	1.695.864
Sponzorstva	1.358.593	1.006.308
Opštinske takse	2.333.382	1.348.322
Naknade	737.900	866.293
Savjetodavne usluge	2.885.975	1.965.731
Smanjenje ispravke vrijednosti zaliha priznate u bilansu uspjeha	(123.679)	(718.610)
Otpis zaliha	183.842	-
Naknada za ADSL instalaciju i iznos internet konekcije putem br. 9803	1.007.187	1.708.622
Ostali poslovni rashodi	5.948.263	4.754.642
	31.322.851	30.841.122

Troškovi sponzorstva koji su iznosili 1.006.308 (2007: EUR 1.358.593) predstavljaju najvećim dijelom troškove sponzorstva košarkaškog i ženskog rukometnog kluba "Budućnost". Ostatak troškova sponzorstva se odnosi na kulturu, sport i obrazovanje.

Troškovi savjetodavnih usluga koji su na dan 31. decembra 2008. godine iznosili 273.535 (2007: EUR 2.885.975) uglavnom se odnose na konsultantske usluge Magyar Telekomu koje su nastale u skladu sa Ugovorom o pružanju usluga zaključenim između Grupe i Magyar Telekom NyRt. U skladu sa odredbama navedenog ugovora, Magyar Telekom može pružati menadžerske, kadrovske, administrativne, finansijske i računovodstvene, inženjering, marketinške i ostale međunarodne telekomunikacione usluge povezanim pravnim licima u Crnoj Gori. Ostatak troškova konsaltinga se odnosi na organizaciono unaprjeđenje, usluge revizije i pravne usluge.

Troškovi opštinskih taksi se odnose na naknade za korišćenje opštinskog zemljišta na kom se nalaze objekti, telekomunikaciona mreža, podzemni kablovi i stubovi. Povećanje navedenih troškova zavisi od usvajanja "Zakona o finansiranju lokalnih samouprava" koji dozvoljava svakoj opštini da samostalno određuje iznose navedenih naknada.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

30. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI, NETO

	2007.	Iznosi u EUR 2008.
Finansijski prihodi		
Prihod od kamata od		
Kratkoročni finansijski plasmani	3.800.987	5.335.479
Kreditni odobreni zaposlenima	50.680	55.324
Prihod od ukidanja diskonta na dugoročna potraživanja	562.369	423.973
Pozitivne kursne razlike	474.921	1.035.298
	4.888.957	6.850.074
Finansijski rashodi		
Rashodi kamata	(19.558)	(3.114)
Negativne kursne razlike	(515.193)	(873.147)
Ostali finansijski rashodi	(12.390)	(4.549)
	(547.141)	(880.810)
Neto finansijski rashodi	4.341.816	5.969.264

31. POREZ NA DOBIT

	2007.	Iznosi u EUR 2008.
Porez na dobit - tekući porez	3.988.740	2.788.873
Porez na dobit - odloženi porez	20.431	10.480
Ukupno	4.009.171	2.799.353

Usaglašavanje pretpostavljenog poreza na dobit i poreza na dobit iskazanog u poreskom bilansu

Usaglašavanje pretpostavljenog poreza na dobit po finansijskim izvještajima i poreza na dobit po poreskom bilansu prikazano je u sljedećoj tabeli:

	2007.	Iznosi u EUR 2008.
Dobit prije oporezivanja	44.439.693	27.440.420
Poreska stopa (9%)	3.967.384	2.469.644
Troškovi koji se ne priznaju	23.913	139.825
Ostala usaglašavanja	17.874	189.884
	4.009.171	2.799.353

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

32. ZARADE PO AKCIJI

	2007.	Iznosi u EUR 2008.
Profit akcionara Društva	40.430.522	24.642.301
Prosječan ponderisan broj izdatih akcija	47.273.940	47.273.940
Broj akcija iz redovnog poslovanja	47.273.940	47.273.940
Osnovna zarada / (gubitak) po akciji		
- iz redovnog poslovanja	0,8552	0,5213
Osnovna zarada po akciji, neto	0,8552	0,5213

Društvo nema potencijalnih razrijeđenih običnih akcija.

33. DIVIDENDA PO AKCIJI

Tokom 2008. godine, objavljene su i isplaćene dividende po osnovu raspodjele dobiti za 2007. godinu u iznosu od EUR 22,000,000 (2007: EUR 8,300.00). Dividenda po akciji je iznosila EUR 0.46537 (2007: EUR 0,17557).

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA

Magyar Telekom NyRt. (MT) je postao većinski vlasnik Crnogorskog Telekom A.D., Podgorica. MT je 31. marta 2005. godine preuzeo kontrolu nad Crnogorskim Telekomom i krajem 2006 i 2005. godine imao 76.53% udjela akcijskog kapitala. Deutsche Telekom AG je krajnji vlasnik Magyar Telekom i on posjeduje 59.21% njegovih akcija. Deutsche Telekom (DT) Grupa i Magyar Telekom Grupa obuhvata veći broj povezanih preduzeća iz oblasti fiksne i mobilne telefonije širom svijeta, sa kojima Društvo ima redovne transakcije.

Krajnji vlasnik matične kompanije Grupe je Deutsche Telekom AG (registrovan u Njemačkoj).

Sve transakcije sa povezanim licima nastaju u redovnom toku poslovanja i njihova vrijednost nije materijalno značajno drugačija od uslova koji preovlađuju u transakcijama između ravnopravnih strana.

Transakcije sa povezanim licima uključuju obezbjeđenje i pružanje telekomunikacionih usluga i iznajmljenih linija.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (Nastavak)

I Obaveze

	Iznosi u EUR	
	2007.	2008.
<i>Magyar Telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	2.510.914	91.882
Usluge mobilne telefonije	6.904	127.414
Zakup linkova	7.000	-
Konsultantske usluge	2.388.004	750.000
Ostalo	-	2.375
	4.912.822	971.671
<i>Makedonski telekomunikacii</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	66.679	25.892
<i>Ukupno - Magyar Telekom Grupa</i>	4.979.501	997.563
<i>Deutsche Telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	33.044	365.258
Usluge mobilne telefonije	44.786	630.466
	77.830	995.724
<i>Ote Telekom</i>		
Interkonekcija	-	75.890
<i>T - Hrvatski telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	117.654	100.385
<i>Ukupno - Deutsche Telekom Grupa</i>	195.484	1.171.999
Ukupno	5.174.985	2.169.562

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (Nastavak)

II Potraživanja

	31. decembar, 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar, 2008.
<i>Magyar Telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	400.562	-
Usluge mobilne telefonije	12.471	8.940
Ostalo	-	1.369
	<u>413.033</u>	<u>10.309</u>
<i>Makedonski telekomunikacii</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	41.285	42.102
<i>Ukupno - Magyar Telekom Grupa</i>	<u>454.318</u>	<u>52.411</u>
<i>Deutsche Telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	168.428	328.722
Usluge mobilne telefonije	75.828	118.076
Ponovno brendiranje	229.347	-
	<u>473.603</u>	<u>446.798</u>
<i>Ote Telekom</i>		
Interkonekcija	-	58.907
<i>T – Hrvatski telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	302.813	-
Zakup linkova	-	626.782
<i>Ukupno – Deutsche Telekom Grupa</i>	<u>776.416</u>	<u>1.132.487</u>
<i>Ukupno</i>	<u>1.230.734</u>	<u>1.184.898</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (Nastavak)

III Prihodi	31. decembar, 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar, 2008.
<i>Magyar Telekom</i>		
Interkonekcija	1.541.809	30.137
Usluge mobilne telefonije	226.206	226.206
	1.768.015	256.343
<i>Makedonski telekomunikacij</i>		
Interkonekcija	183.748	223.293
<i>Ukupno - Magyar Telekom Grupa</i>	1.951.763	479.636
<i>Deutsche Telekom</i>		
Interkonekcija	1.351.586	1.893.472
Usluge mobilne telefonije	777.020	777.020
	2.128.606	2.670.492
<i>Ote Telekom</i>		
Interkonekcija	-	594.693
<i>Hrvatski telekom</i>		
Interkonekcija	2.233.081	8.700
		3.710.279
<i>Ukupno - Deutsche Telekom Grupa</i>	4.361.687	6.984.164
Ukupno	6.313.450	7.463.800

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (Nastavak)

IV Troškovi	31. decembar, 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar, 2008.
<i>Magyar Telekom</i>		
Interkonekcija	55.793	3.109
Usluge mobilne telefonije	16.428	-
Zakup linkova	-	-
Konsultantske usluge	1.434.332	1.500.000
	1.506.553	1.503.109
<i>Makedonski telekomunikacij</i>		
Interkonekcija	136.175	156.556
<i>Ukupno - Magyar Telekom Grupa</i>	1.642.728	1.659.665
<i>Deutsche Telekom</i>		
Interkonekcija	228.963	142.109
Usluge mobilne telefonije	133.128	243.840
	362.091	385.949
<i>Ote Telekom</i>		
Interkonekcija	-	129.223
Zakup linkova	-	13.299
	-	142.522
<i>T - Hrvatski telekom</i>		
Interkonekcija	396.277	299.405
Zakup linkova	136.970	145.041
	533.247	444.446
<i>Ukupno - Deutsche Telekom Grupa</i>	895.338	972.917
Ukupno	2.538.066	2.632.582

Grupa je tokom 2008. godine odobrila rukovodstvu samo kratkoročne naknade, koje su iznosile EUR 543.319 (2007: EUR 573.722) za neto zarade i bonuse isplaćene višem rukovodstvu koji su članovi ili stalni gostujući članovi Upravnog odbora Grupe Telekom Crna Gora, i EUR 302.214 (2007: EUR 236,454) za pripadajuće poreze i doprinose. Dalje, Grupa je odobrila rukovodstvu otpremnine u iznosu EUR 60.024 (2007: EUR 444,959) za neto iznose i EUR 45.185 (2007: EUR 535,780) za pripadajuće poreze i doprinose. Nije bilo odobravanja kredita navedenim zaposlenima.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (Nastavak)****Ugovori sa Višim Rukovodstvom Grupe**

U oktobru 2004. godine, zaključeni su Aneksi nekih Ugovora o zaposlenju sa višim rukovodstvom.

Prema pravilima navedenim u ovim Aneksima, nakon prestanka radnog odnosa (čak i u slučaju da je prestanak radnog odnosa odluka zaposlenog) ili u slučaju da za tim radnim mjestom više nema potrebe, zaposleni ima sljedeće mogućnosti:

- Da primi naknadu za prekid radnog odnosa u iznosu 12 mjesečnih zarada (mjesečna zarada odgovara neto iznosu plaćenom u prethodnom mjesecu prije prekida ili utvrđenoj neto plati); ili
- Da potpiše Ugovor o zaposlenju na drugoj poziciji, prema stručnoj spremi zaposlenog, na neodređeno vrijeme.

U skladu sa gore navedenim, maksimalne potencijalne obaveze Grupe po osnovu razrješenja ili raskida navedenih aneksa i ugovora, ukoliko bi se više rukovodstvo Grupe opredijelilo za otpremninu, iznosile bi oko EUR 449,242 na dan 31. decembra 2007. i 2008. godine.

U toku 2008. i 2007. godine Grupa je ustanovila bonus šemu za neke od ključnih članova Višeg rukovodstva po kojoj, ukoliko bi član višeg rukovodstva Grupe ostao u firmi najmanje dvije godine od potpisivanja ugovora o zaposlenju, Grupa bi po tom osnovu snosila troškove za oko EUR 194.067 na osnovu važećih uslova na dan 31. decembra 2008. godine, dok uzimajući u obzir uslove koji važe na dan 31. decembra 2007. godine, za oko EUR 144.212.

35. POTENCIJALNE OBAVEZE**Zaštita životne sredine**

Propisi koji se odnose na zaštitu životne sredine usvajaju se u Republici Crnoj Gori i Grupa sa stanjem na dan 31. decembra 2008. i 2007. godine nije iskazala bilo kakve obaveze za predviđene troškove, uključujući pravne i konsultantske naknade, studije lokacija, osmišljavanje i implementaciju planova restauracije koji se odnose na zaštitu životne sredine. Troškove vezane za zaštitu životne sredine rukovodstvo ne smatra materijalno značajnim.

36. POTENCIJALNA IMOVINA

Ukupan iznos potencijalnih iznosa po osnovu sudskih sporova pokrenutih od strane Grupe iznosi EUR 8.709.977 (2007: EUR 6.849.940). Ovi sporove Grupa vodi protiv pretplatnika, građana i firmi pokušavajući da naplati potraživanja koja su davno dospjela.

37. PREUZETE OBAVEZE**a) Preuzete obaveze po osnovu operativnog lizinga – Grupa kao zakupac**

Sklapanjem ugovora o operativnom lizingu Grupa zakupljuje veliki broj maloprodajnih i poslovnih prostora, skladišta, zatim internet pristup i mrežne linije. Lizing je ugovoren od jedne godine do neograničenog vremenskog perioda, i većina zaključenih ugovora o lizingu mogu se produžiti po isteku lizinga po aktuelnim cijenama na tržištu.

Troškovi godišnjeg lizinga su prikazani u bilansu uspjeha kao što je prikazano u Napomeni 29.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

37. PREUZETE OBAVEZE (Nastavak)

	31. decembar, 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar, 2008.
Do jedne godine	716.139	716.139
Od dvije do pet godina	2.864.556	2.864.556
Preko pet godina	3.580.695	4.177.478
	7.161.390	7.758.173

Preuzete obaveze po osnovu operativnog lizinga – Grupa kao zakupodavac

	31. decembar, 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar, 2008.
Do jedne godine	335.172	335.172
Od dvije do pet godina	1.340.688	1.340.688
Preko pet godina	2.011.032	2.346.204
	3.686.892	4.022.064

b) Ostale preuzete obaveze

Preuzete obaveze po ugovorima do datuma bilansa stanja koje nisu objelodanjene u finansijskim izvještajima su sljedeće:

	31. decembar, 2007.	Iznosi u EUR 31. decembar, 2008.
Ugovorene obaveze po osnovu:		
- kupovine nekretnina i opreme	2.668.484	1.750.987
- kupovine nematerijalne imovine	114.875	5.514.584
- održavanje i tehničke aktivnosti	52.965	156.415
- marketing i sponzorstvo	573.378	214.280
- dugoročni zakup kancelarijskog prostora	39.600	197.160
- uređaji	747.584	-
Ostale ugovorene obaveze troška	-	1.151.987
Ukupno	4.196.886	8.985.413

c) Upotrebne dozvole

U skladu sa mišljenjem rukovodstva, budući troškovi mogu nastati u vezi sa pribavljanjem već zahtijevanih dozvola za korišćenje mreža, optika, transmisija i ostale opreme. Pored toga, na osnovu kupoprodajnog ugovora zaključenog 15. marta 2005. godine između Vlade Republike Crne Gore i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, kao Prodavca i Matav Hungarian Telecommunication Company, kao Kupca, Prodavac je u obavezi da omogući Grupi dostavljanje kompletiranih molbi relevantnoj javnoj instituciji za obezbjeđivanje svih preostalih dozvola za nastavljajanje i) obavljanja poslovanja i/ili ii) vlasništva i/ili poslovanja sa njihovim sredstvima postojećim na datum potpisivanja Ugovora. Nije bilo moguće kvantifikovati potencijalne troškove koji se odnose na ovo pitanje.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu završenu 31. decembra 2008.

37. PREUZETE OBAVEZE (Nastavak)

d) Potencijalni sporni ugovor

U skladu sa kupoprodajnim ugovorom zaključenim 15. marta 2005. godine između Vlade Republike Crne Gore i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, kao Prodavca i Magyar Telekom, kao Kupca, Kupac je u obavezi da omogući Grupi zaključivanje ugovora sa Radio Difuznim Centrom za zakup optičkih vlaknastih kapaciteta za transmisiju TV i radio signala i Univerziteta Crne Gore o obezbjeđivanju kapaciteta za konekciju. U oba slučaja predviđeno je da ugovorne strane neće platiti bilo kakvu naknadu za korišćenje ovih kapaciteta. Na dan 31. decembra 2008. godine, nije zaključen nijedan ugovor ili nije bilo moguće odrediti vrijednost ponuđenih usluga. Na osnovu raspoloživih informacija, rukovodstvo nije bilo u mogućnosti da procijeni iznos i uticaj ugovora sa Univerzitetom Crne Gore.

38. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2008. i 2007. godine bili su sljedeći:

	31. decembar 2007.	31. decembar 2008.
SDR	1.0735	1.1068
USD	0.6806	0.7093

39. GOTOVINA GENERISANA IZ POSLOVANJA

	Za godinu završenu na dan	
	31. decembar 2007.	31. decembar 2008.
	(Iznosi u EUR)	
<i>Dobitak za godinu</i>	40.430.523	24.641.067
<i>Korekcije:</i>		
Porez na dobit	4.009.171	2.799.353
Neto finansijski prihodi	55.930	(204.091)
Amortizacija	19.967.979	21.637.264
Prihod od kamata	(3.964.288)	(5.393.761)
Smanjenje ispravke vrijednosti zaliha priznatih u okviru prihoda/rashoda	(123.679)	(718.610)
Povećanje ispravke vrijednosti spornih potraživanja priznatih u okviru prihoda/rashoda	447.565	2.612.862
Otpis zaliha	183.842	-
Promjene u okviru obrtnog (radnog) kapitala:		
Promjene na obavezama	6.194.439	(714.119)
Promjene na zalihama	(2.284.432)	419.890
Promjene na potraživanjima	(1.528.168)	(5.670.043)
Rezervisanja za otpremnine	(9.820.235)	-
Rezervisanja na naknade za zaposlenima	(269.852)	376.029
Ostale negotovinske stavke	(4.763.278)	(279.601)
<i>Gotovina generisana iz poslovanja</i>	48.535.517	39.506.239

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**Za godinu završenu 31. decembra 2008.****40. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA**

U februaru 2009, Crnogorski Telekom, T-Mobile Crna Gora i Internet Crna Gora primili su rješenje od Poreske Uprave sa obavještenjem da se ne može tražiti povraćaj više uplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje u 2008. godini za ova društva. Prema informacijama koje smo primili, povraćaj ovih sredstava je obustavljen za sva društva u Crnoj Gori. Ovo odbijanje nije u skladu sa našim tumačenjem relevantnih zakona, niti u skladu sa praksom iste Poreske Uprave prethodnih godina, pa su stoga donešene odluke da društva podnesu tužbe protiv ovog rješenja. Ukupan potencijalni uticaj ovog događaja na finansijske izvještaje Grupe iznosi EUR 117,167.